NİJERYA
PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 3

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ 13

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....17

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER 31

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER 34

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Nijerya'nın taraf olduğu ticaret anlaşmaları aşağıda belirtilmektedir.

Nijerya 1960 yılında Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasını (GATT) imzalamış ve 1 Ocak 1995'ten bu yana ise DTÖ üyesidir. Nijerya, 20 Ocak 2017'de DTÖ Ticaret Kolaylaştırma Anlaşmasını ve 16 Ocak 2017'de DTÖ Anlaşması olan 1994 Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması'nı (TRIPS) onaylamıştır.

Nijerya, ABD ticaret yasası olan Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası'na (AGOA) taraftır. Bu yasaya göre, ABD pazarına 40 Afrika ülkesi (Nijerya dahil) gümrüksüz erişim sağlayabilmektedir.

Nijerya ayrıca, 11 Aralık DTÖ Bakanlar Konferansı esnasında, 12 Aralık 2017 tarihinde Buenos Aires'te Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA) ile İşbirliği Ortak Bildirisi imzalamıştır. Bu Deklarasyon, EFTA ülkeleriyle Nijerya ticaret anlaşmaları için bir çerçeve oluşturmaktadır.

Nijerya'nın, 15'i yürürlükte olan 31 ülke ile ikili yatırım anlaşması ve Türkiye de dahil 14 ülke ile çifte vergilendirme anlaşması imzalamıştır. Türkiye ile Nijerya arasında 20 Ekim 2021'de Abuja'da Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzalanmış olup 17 Ekim 2023 tarihinde sözkonusu Anlaşmanın ülkemizdeki onay süreci tamamlanmıştır; ancak, bugüne kadar Nijerya'nın iç hukuk onay sürecini tamamladığını bildirmemesi nedeniyle Anlaşma henüz yürürlüğe girememiştir. Bunun yanı sıra, 18 Mayıs 2000 tarihinde ABD ile bir Ticaret ve Yatırım Çerçeve Anlaşması (TIFA) imzalanmıştır. Bu anlaşma, iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım fırsatlarının iyileştirilmesi ve arttırılması konusunda fayda sağlamaktadır.

Nijerya Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Bola Ahmed Tinubu'nun 27 Ocak 2026 tarihinde ülkemize gerçekleştirdiği resmî ziyaret kapsamında imzalanan belgeler arasında ticaret alanı bakımından öne çıkan düzenlemeler, Ekonomi ve Ticaret Ortak Komitesi'ni (Joint Economic and Trade Committee - JETCO) Tesis Eden Ortak Bildiri ile Türkiye Cumhuriyeti Helal Akreditasyon Kurumu ile Nijerya Ulusal Akreditasyon Sistemi arasında Helal Kalite Altyapısı Alanında Mutabakat Zaptı olmuştur. Anılan belgelerin, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin kurumsal bir çerçevede geliştirilmesine, karşılıklı ticaret ve yatırım gündeminin düzenli bir mekanizma üzerinden takip edilmesine, teknik düzenlemeler ile uygunluk değerlendirme süreçlerinde iş birliğinin artırılmasına ve özellikle helal belgelendirme ile kalite altyapısı alanlarında ticaretin kolaylaştırılmasına katkı sağlamasının beklendiği değerlendirilmektedir.

Nijerya, Afrika Birliği ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu'nun (ECOWAS) kurucu üyesidir. Abuja Anlaşması, mevcut bölgesel ekonomik topluluklarını temel alarak 2028 yılına kadar Afrika Ekonomik Topluluğu'nun (AEC) kurulmasını öngörmektedir.

Bölgesel serbest ticaret anlaşması gündeminde, ECOWAS içinde etkili bir serbest ticaret alanı elde etmek için 1990 yılında ECOWAS Ticaret Serbestleştirme Programı olarak bilinen bölgesel bir program kurulmuştur.

Nijerya dahil olmak üzere ECOWAS'ın tüm üyeleri 1990'dan beri bu programı uygulamaktadır. ECOWAS ile ilgili diğer programlar arasında, ECOWAS'ın bölgede ECOWAS vatandaşlarının giriş, ikamet ve kuruluş hakkını oluşturan ECOWAS Serbest Dolaşım Protokolü bulunmaktadır.

Nijerya, Temmuz 2019'da Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nı (AfCFTA) imzalamıştır ancak; söz konusu anlaşma bir yıldan fazla bir süre sonra Nijerya'nın Federal Yürütme Konseyi tarafından 11 Kasım 2020 tarihinde onaylanmış ve Nijerya üyelik statüsü kazanmıştır.

55 Afrika Birliği ülkesinin 54'ünün katıldığı Anlaşma 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Mal ve hizmetler için tek bir pazarı temsil eden, iş amaçlı seyahat edenlerin ve yatırımların serbest dolaşımına izin veren Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın, Afrika kıtasında Nijerya özelinde de ticareti kolaylaştıracağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, ülkelerin ticari engeller, anlaşmazlıkları çözme süreçleri, tarifeler ve fikri mülkiyet hakları gibi hususları detaylı şekilde müzakere etmesi gerektiğinden anlaşmanın tam olarak uygulanabilmesinin biraz zaman alabileceği değerlendirilmektedir. Anlaşmanın tam olarak uygulanmaya başlanmasına müteakip üye ülkelerde hizmet ve ürünlerin %90'ınından gümrük vergisinin kaldırılması hedeflenmektedir.

Nijerya şu anda kısmen finansal, iletişim ve taşımacılık hizmetleri sektörlerinde belirli taahhütlerle DTÖ Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'na (GATS) taraftır. Nijerya ECOWAS'a ve Küresel Ticaret Tercihi Sistemi (GTSP) kapsamındaki yükümlülüklerine de bağlıdır. ECOWAS içinde sınır ötesi hizmetlerle ilgili herhangi bir yükümlülük bulunmamaktadır.

İhracat Uygulamaları:
Mal/Mamulleri ihraç etmenin temel gereklilikleri, söz konusu malların türüne bağlıdır. Ancak, aşağıdaki genel ihracat rejimi geçerlidir:

- İhracatçı Nijerya'da kayıtlı şirket olmalıdır.
- İhracatçı, ilgili vergi dairelerine kayıtlı olmalı ve geçerli bir vergi kimlik numarasına sahip olmalıdır.
- İhracatçı Nijerya İhracat Tanıtım Konseyi'ne kaydolmalıdır.
- İhracatçı Nijerya'daki herhangi bir ticari bankada hesap açmalıdır (tüm ihracat gelirleri bu hesaba aktarılmalıdır).
- İhracatçı, her ihracat işlemi için hesabın olduğu ticari bankadan bir İhracat Gelir Formu (NXP Formu) almalıdır.
- İhraç edilecek mallar, denetim aracıları tarafından denetime tabi tutulmalıdır: ihraç edilecek malların kalitesini, miktarını ve gerçek değerini denetlemek; ve muayeneden sonra 72 saat içinde mallar için temiz bir muayene sertifikası düzenlemek. (eğer gerekli standartları karşılıyorlarsa).
- İhracatçı belirlenen bir bankaya, Nijeryalı İhracat Denetim Şeması'nın, petrol dışı ve petrol/gaz ihracatının "gemide serbest" (FOB) değeri üzerinden sırasıyla %0,5 ve %0,15 idari ücretini ödemelidir.

İhracat düzenlemelerinin ve kontrollerinin uygulanmasından sorumlu ana makam Nijerya Gümrük Hizmetleri'dir. Nijerya'da şu anda belirli ihracat kotalarına tabi mal kategorisi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, ihracat yasağı listesine giren bir dizi mal vardır, bunlar aşağıda belirtilmektedir.

- Mısır.
- Kereste (kaba veya biçilmiş).
- Hamderi ve deriler (Islak Mavi ve tamamlanmamış deri dahil).
- Hurda metaller.
- İşlenmemiş kauçuk lateks ve kauçuk topaklar.
- Eserler ve eski eserler
- Nesli tükenmekte olan türler ve ürünleri olarak sınıflandırılan vahşi hayvanlar (örneğin; timsahlar, filler, kertenkeleler, kartallar, maymunlar, zebralar, aslanlar vb.).
- Tüm ithal ürünler.

Nijerya Gümrük Servisi, malların el konması ve geriye bırakılması gibi yaptırımlar uygulayabilir. Ciddi ihlal durumunda, Nijerya mahkemelerinde hukuki veya cezai sorumluluk doğabilir ve uygun kovuşturma işlemleri başlatılabilir.

İhracat Yasakları Yasası, ihracat kısıtlamalarına uyulmaması, özellikle de bazı mallar üzerindeki ihracat yasaklarına uymama cezalarını belirlemektedir. Kanunda listelenen mallardan herhangi birini alan, alınmasına neden olan ve Nijerya'dan almaya veya çıkarmaya teşvik eden herhangi bir kişi, suçludur ve ömür boyu hapis cezasına mahkumdur. Ayrıca, hüküm giymiş kişinin malları ihraç etmede kullandığı tüm varlıklara (taşınır veya taşınmaz) el konulacaktır. Bu suçun işlenmesine yardımcı olan herhangi bir gümrük memuru da aynı suçtan suçludur ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılır.

Ayrıca, ihraç edilen bazı malların 100 tonun altındaki bir gemiye yüklenebilmesi için Gümrük ve Tüketim Kurulu'nun yazılı izni gereklidir. Bu ürünler şunları içerir:

- Antrepodaki mallar
- Transit mallar
- İthalat vergisine tabi olup vergisi ödenmemiş mallar
- Dezavantajlı ürünler
- İhraç yasağı bulunan mallar

İthalat Uygulamaları:
Tarife hesaplamalarında CCCN (Customs Cooperation Council Nomenclature) esas alınmaktadır. Vergiler ürüne göre spesifik ya da değer üzerinden alınabilmekte ve girişte naira olarak tahsil edilmektedir. Tarifelerde tercihli sistem bulunmamakta olup, vergiler ECOWAS (Economic Community of West African States) dışındaki tüm ülkeler için eşittir.

İç piyasayı bozucu damping uygulanan veya sübvanse edilen malların ithalatında spesifik vergi uygulamasına müracaat edilebilmektedir.

Vergisi önceden ödenmiş mallarda verginin kaldırılması, bu malların yeniden ihracı, zarar görmesi veya imhası hallerinde vergi iade edilebilir. Ancak müracaatın, ürünler gümrüğü terk etmeden önce yapılması gerekmektedir.

İthalat işlemlerine başlayabilmek için, tüm ithalatçıların yetkili bir banka aracılığıyla "Form M"yi kullanması gerekmektedir. Form M olmaksızın Nijerya'ya ithal edilen ürünlere el konularak imha edilmektedir. Formda, dövizin havale edilip edilmeyeceğine göre, döviz için geçerli (valid for forex) veya döviz için geçerli değil (not valid for forex) ibarelerinden biri belirtilmektedir. Varış yerinde inceleme yapılması gereken tüm ürünler için Form M'de "BA" kodu, inceleme yapılması gerekmeyen ürünlerde "CB" kodu bulunmaktadır. Banka orijinal belgeyi kendinde tutar ve üç nüshasını ilgili tarama/risk yönetimine (Scanning/Risk Management Provider) gönderir. İthalatın gerçekleşebilmesi için Risk Değerlendirme Raporu'nun (Risk Assesment Report) yayımlanması gerekmektedir.

İthalatta aranılan belgeler ve genel şartlar: Nijerya'ya yapılacak ithalatlarda aşağıdaki belgelerin bulunması gerekmektedir.

- Ürün için menşe belgesi
- Ayrıca, bulunması gereken detaylar: Form "M" numarası, ürünlerin tanımı, varış yeri (Tin Can, Apapa, Kano, Onne gibi), sevkiyat tarihi, menşe ülke, tedarikçi ülke Çeki Listesi (Packing List)
- Ürün standartlarını gösteren üretici sertifikası. Bunun geçerli olmadığı durumlarda, bitki sağlığı sertifikası, kimyasal analiz raporu bulunmalıdır.
- Kimyasal ürünler, gıda, içecek, ecza ürünleri, elektrik cihazları ve belirlenmiş diğer ürünler için laboratuar test sertifikaları

İthalatta alınan diğer vergiler ise aşağıda gösterilmiştir.

- Gümrük vergileri ad valorem olup, değişken ve mevsimsel tarifeler bulunmamaktadır.
- Ödenecek vergilerin %7'si oranında liman vergisi,
- CIF değeri ve diğer masraflar toplamından %5 KDV. (Medikal ve ecza ürünleri hariç)
- İthal araç ve parçaları CIF bedeli üzerinden %2 Ulusal Otomotiv Konseyi vergisi
- Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu dışındaki ülkeler için CIF değerinin %0,5'i kadar ETLS (ECOWAS Trade Liberalization Scheme) vergisi
- İthalat FOB bedeli üzerinden %1 masraf
- İthal pirinçte CIF değerinin %50'si kadar vergi
- İthal sigarada CIF değerinin %100'ü kadar vergi
- İthal şekerde CIF değerinin %10'u kadar vergi

Ayrıca, potansiyel bir ihracatçı aşağıda belirtilen linkte yer alan Nijerya İthalat Yönergelerine de uymalıdır.
(*https://customs.gov.ng/?page_id=3141*)

Varış Yerinde Kontrol: 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren Nijerya hükümeti varış limanında kontrol uygulamasına geçmiştir. Bu uygulama, yükleme öncesi kontrolün yerine geçmektedir. Contecna, SGS ve Global Scan isimli üç şirket 7 yıllık kontrat ile Nijerya limanları, sınırları ve havalimanlarında ürün denetimi yapmakla görevlendirilmişlerdir.

Geçici İthalat: Gümrük İdaresi; uçak, gemi, römorkör, vinç vb. petrol sondajında kullanılan makineler ile en az 100.000 ABD doları değere sahip diğer özel teçhizatların geçici ithaline izin verebilir.

Geçici ithalat onayı, sevkiyattan önce alınmalıdır. Geçici İthalat kapsamında ithal edilen mallar, hem Form M hem de sevkiyat öncesi denetim prosedürlerinden muaftır. Geçici ithal edilen ürünlerin Nijerya'da satılması veya kiraya verilmesi mümkün olmayıp ithal izninin bitimini müteakip ülke dışına çıkarılması (re-export) gerekmektedir. Geçici ithal edilen ürünler gümrük vergisinden de muaftır.

Geçici ithalat izni, ilk olarak bir yıllık bir süre için onaylanır ve altı ay boyunca iki kez uzatılabilir. Geçici ithalatın izninin maksimum toplam süresi iki yıldır ve bu sürenin ötesinde uzatmalar, Gümrük İdaresi tarafından, duruma göre, bir defaya mahsus olmak üzere üç veya altı ay daha uzatılabilir.

Gümrük Vergileri

Gümrük ve Tüketim Yönetimi Yasası (CEMA) 2004 uyarınca, Nijerya Gümrük Servisi, gümrükle ilgili tüm konularda Nijerya adına hareket etme konusunda yasal yetkiye sahiptir.

Nijerya'da gümrük vergileri yalnızca ithalattan alınır.

Nijerya, 11 Nisan 2015'ten itibaren yeni ECOWAS Ortak Dış Tarifesini (Common External Tariff - CET) uygulamaya başlamıştır. Uygulanan tarifeler 5 gruptan oluşmaktadır. Gerekli ilaçların ve sermaye mallarının ithalatından gümrük tarifeleri %0 olarak belirlenmiştir. Bahse konu oran ara mallarda %10, nihai ürünlerde %20 ve ekonomik kalkınmada kullanılan belirli stratejik sektörler için %35 olarak uygulanmaktadır. Buna karşılık, Nijerya Hükümeti belirlenen oranları değiştirme ve artırma yetkisine sahip olmakla birlikte azami oranın %70'i geçemeyeceği ECOWAS bünyesinde karar bağlanmıştır.

Kapsamlı CET listesi şu adreste bulunabilir: (*https://customs.gov.ng/?page_id=3127*).

CET'e ek olarak, ulusal tamamlayıcı önlemler uygulanabilinmektedir. Bu önlemler bir ithalat vergisi düzeltmesi (IAT) ve ek koruma vergisinden (SPT) oluşur.

IAT, başlangıçta bir üye devlet tarafından uygulanan en çok tercih edilen ülke vergisinin ECOWAS CET'te belirtilen görevden daha yüksek olduğu durumlarda uygulanabilmektedir. Uygulanabilir maksimum IAT, üye devlet tarafından aslen uygulanan görev ile ECOWAS CET tarafından belirlenen görev arasındaki farktır.

SPT aşağıdakilerden biri olduğunda etkilidir:

- Bir üye devletin gümrük bölgesine giren bir ürünün ithalat hacmi, verilerin bulunabileceği önceki üç yıl için ortalama ithalatın % 25'ine eşit veya bu değeri aştığında,
- Üye devletlerin gümrük bölgelerine giren gönderilerin "maliyet sigortası ve navlun" (CIF) ithalat fiyatının ortalaması, son üç yılın verileri bulunabilen ortalama CIF ithalat fiyatının% 80'inin altına düştüğündedir.

Tercihli tarifeler: ECOWAS üyesi olan Nijerya, diğer ECOWAS üye ülkelerine tarife tercihleri vermektedir. Ayrıca, tüm Küresel Ticaret Tercihi Sistemi üyelerine ticaret tercihi sağlar.

Nijerya, 42 ülke tarafından imzalanan bir tercihli ticaret anlaşması olan Gelişmekte Olan Ülkeler Arasında Küresel Ticaret Tercihleri Sistemi'ne (GSTP) de üyedir. Üye ülkeler arasındaki ticareti artırma amacı taşıyan anlaşmanın Üçüncü Tur Ticaret Müzakereleri (São Paulo Turu) Aralık 2010'da sona ermiş; ancak, anlaşma henüz yürürlüğe girmemiştir.

İç Vergiler ve Oranları

Nijerya'da kişisel gelir vergisi oranı %24'tür. Kişisel gelir vergisi, bireylerden toplanan bir vergidir ve emek, sigorta fonları, faiz ve temettüler gibi farklı gelir kaynaklarına uygulanır.

Kurumlar vergisi; küçük ölçekli şirketler (25 milyon nairadan az cirosu olanlar) için %0, orta ölçekli şirketler (25 ila 100 milyon naira arasında cirosu olanlar) için %20, büyük ölçekli şirketler (100 milyon nairadan fazla cirosu olanalr) için de %30'dur. Sermaye kazancı vergisi ise %10'dur. Nijerya'da iş yapıp yerleşik olmayan şirketler de yalnızca Nijerya kaynaklı gelirleri üzerinden vergilendirilirler.

Nijerya'daki ana KDV oranı % 7,5 olmuştur. (1 Şubat 2020'de% 5'ten yükselmiştir). Yalnızca sınırlı sayıda sarf malzemesi sıfır olarak sınıflandırılmıştır, bu nedenle fazladan uygulanan KDV vergi mükellefine geri ödenebilmektedir.

% 7.5 standart tüm vergiye tabi mal ve hizmetler için geçerliyken, KDV'den muaf olan mal ve hizmetler ise şunlardan oluşmaktadır: petrol dışı ihracat; ticari uçaklar ve yedek parça ithalatı; belirli insancıl kuruluşlar; katı mineraller sektöründe kullanılan makine ve ekipmanlar; ihraç edilen tüm mal ve hizmetler; tarımsal ekipman; ticari araçlar; temel gıda maddeleri; posta; konut kiraları; tıbbi ve eczacılık malzemeleri; eğitim ve ilgili materyaller; sınırlı sayıda finansal hizmet; kitaplar ve gazeteler; hayat sigortası.

Vergiler hakkında ayrıntılı bilgi için (*https://firs.gov.ng/tax-laws/*) adresi ziyaret edilebilir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ürün standartları ve uygulamaları ile ilgili iki ana kuruluş Nijerya Standart Örgütü (SON) ve Ulusal Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrolü Ajansı'dır (NAFDAC).

Ulusal Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrolü Ajansı (NAFDAC): Nijerya Federal Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir devlet kuruluşudur. Kuruluş, gıda, ilaç, kozmetik, böcek ilacı, şişelenmiş su ve diğerleri de dahil olmak üzere çeşitli ürünlerin üretimi, dağıtımı ve ithalat/ihracatını yaparak Nijeryalıların refahını desteklemekle yükümlüdür. NAFDAC'ın temel hedefleri Nijerya halkının sağlığını korumak ve Nijerya'da bulunan ve en yüksek kalitede olan tüm gıda, ilaç ve kimyasalların bulunduğundan emin olmaktır. NAFDAC, sorumlu olduğu kategorilere giren ürünlerin kaydını denetler. Bu kategoriler; tıbbi ve veterinerlik ürünleri, böcek ilaçları ve kimyasallar, şişelenmiş su, kozmetik, gıda vb. içerir.

Ayrıca gıda üreticilerinin Good Manufacturing Practice (GMP) standartlarına bağlı kalmasını ve yüksek kalitede güvenli gıda üretmesini sağlar. Kaliteyi sağlamak için ilaç, kozmetik ve diğer benzer ürünlerin üretimini denetler. Kimyasal maddelerin ihracatı/ithalatı için izin verir ve tehlikeli kimyasalların güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlamak için bu maddelerin depolama ortamlarını kontrol eder. NAFDAC, bazı ilaç sınıfları da dahil olmak üzere kontrollü maddelerin ihracatı/ithalatı için izin vermektedir.

Detaylı bilgi için (*www.nafdac.gov.ng*) adresi ziyaret edilebilir.

Nijerya Standart Örgütü (SON), Nijerya'da standardizasyondan sorumlu tepe birimin başıdır. Standardizasyon; hükümetler, standart organizasyon firmaları, çıkar grupları ve kullanıcıları içeren farklı kuruluşların anlaşmasına dayanan teknik standartların geliştirilmesi ve uygulanması sürecidir. SON, Nijerya'daki ölçüm standartlarının tüm ürünlerini, süreçlerini ve bilimsel çalışmalarını denetlemektedir.

SON'un faaliyet alanları; ürünler, ölçümler, malzemeler ve süreçlerle ilgili standartların hazırlanması ve bunların ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde tanıtımı, endüstriyel ürünlerin belgelendirilmesi, kaliteli mal üretiminde yardım, ölçüm doğruluğunun ve standartlarla ilgili bilgilerin dolaşımının iyileştirilmesi konularıdır.

SON hakkında daha fazla bilgi için: (*www.son.gov.ng*) adresi ziyaret edilebilir.

Türk Standartları Enstitüsü ile SON arasında bir anlaşma akdedilmesi için girişimler sürmektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Nijerya Federal Hükümeti'nin ithalat gereklilikleri altında, mallarını gümrükten çekmek için ithalatçıların, Uluslararası Akreditasyon Firmaları tarafından düzenlenen, ürünlerin her sevkıyatı için bir Ürün Sertifikası (PC) ve bir SONCAP Sertifikası (SC) olması gerekmektedir.

PC, Nijerya'da ithal edilecek malları önceden bildirmek için gereken bir belge olan Form M'nin açılması için gereklidir. Üç tür PC vardır: kayıt dışı veya lisanssız ürünler için PC (U); kayıtlı ürünler için PC (R); lisanslı ürünler için PC (L).

Bu nedenle PC ve SC, Nijerya'daki ithalat sürecinin farklı aşamalarında, farklı kullanımlara yönelik ayrı sertifikalardır. SON sertifikasyon sürecini daha iyi anlamaya yardımcı olmak için, her iki sertifika arasındaki farklar, ne için kullanıldıkları ve hangi aşamada talep edildikleri aşağıda verilmiştir.

Ürün Belgesi (Sertifikası): Ürün sertifikası (PC), sertifikasyon işlemi sırasında verilen ilk sertifikadır. Nijerya'ya ithalat yapmak için Form M'nin açılışında kullanılır. PC ihracatçıya verilir, çünkü sadece detayları sertifikada belirtilir. Birkaç ithalatçı, ihracatçının isteğine ve sertifika türüne bağlı olarak aynı ürün belgesini kullanabilir. PC belirli bir süre için, yani 6 ay veya 1 yıl için verilir. PC düzenlenmeden önce test yapılması gerekir.

SONCAP Belgesi (Sertifikası): SONCAP sertifikası (SC), herhangi bir Nijerya limanından malların gümrükten çekilmesi için Varış Öncesi Değerlendirme Raporunu (PAAR) oluşturmak için kullanılır. SC, ayrıntıları SONCAP sertifikasında belirtilen bir ithalatçıya verilir.

SC sadece sertifikada kayıtlı ithalatçı tarafından kullanılabilir. Birkaç ithalatçı tarafından paylaşılamaz. SC her bir parti mal için verilir. SC verilmeden önce inceleme gereklidir. (zorunlu olmasa da, sertifika türüne bağlı olarak).

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Etiketlerin İngilizce olması zorunludur. Ülkeye giren tüm ürünlerde, ürünün adı, menşei, özellikleri, üretim tarihi, parti nosu, standartları (ISO; BS etc.) ve ayrıca sabun, gıda, içecek vb. ürünlerde son kullanma tarihi, raf ömrü ve bileşenleri belirtilmelidir.

Ülkeye girecek tüm ürünler metrik sistemle etiketlenmiş olmalıdır. Çift veya çok sayıda işaretlenmiş ürünlerin girişine izin verilmemekte ya da bu ürünlere el konulmaktadır.

Ürünün menşeine bakılmaksızın, tüm gıda, ilaç, kozmetik, zirai ilaç ithalatında analiz sertifikaları gerekmektedir. Ayrıca, belirlenmiş bazı hayvansal ürünlerde, bitki, tohum ve toprak için denetim raporları aranmaktadır.

Gıda ve İlaç İdaresi ve Kontrol Yasası Ulusal Ajansı'nda yer alan düzenlemelerin bir parçası olarak, gıda ve ilaç üreticileri, şişelenmiş su ve içeceklerde, hazır ambalajlı gıdalarda, bitkisel ilaçlarda, kozmetiklerde ve diğer sağlık ürünlerinde içindekiler hakkında müşterilere bilgilendirme yapmak zorundadır. Gıda ve ilaçların Nijerya yasaları sınırları içinde kalmasını sağlamak için bazı hükümler zorunlu olmakla birlikte, bir kısmı isteğe bağlıdır. NAFDAC yönergelerinde etiketlerin; bilgilendirici, doğru olması ve ürünün adı, markası, adı ve üretici, distribütör, ithalatçı, ihracatçı veya satıcının tam adresi gibi belirli bilgileri içermesi zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca, etiketlerin; ürünün parti numarasını, üretim tarihini, son kullanma tarihini, temel bileşenlerin net içeriğini de belirtmesi gereklidir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarette teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol

açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarette teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (https://teknikengel.ticaret.gov.tr/). Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarette teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarette teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

Nijerya, yerel endüstrileri koruma ve uluslararası ticaretten vergi geliri elde etme amacıyla tarife ve kotalar uygulamaktadır. Uygulanan tarifeler ECOWAS tarafından belirlenen Ortak Dış Tarifelerden oluşmakta olup tarifeler 5 gruptan oluşmaktadır. Gerekli ilaçların ve sermaye mallarının ithalatından gümrük tarifeleri %0 olarak belirlnemiştir. Bahse konu oran ara mallarda %10, nihai ürünlerde %20 ve stratejik sektörler için %35 olarak uygulanmaktadır. Buna karşılık, Nijerya Hükümeti belirlenen oranları değiştirme ve artırma yetkisine sahip olmakla birlikte azami oranın %70'i geçemeyeceği ECOWAS bünyesinde karar bağlanmıştır.

Yerel endüstriyi korumak ve özellikle tarım gibi stratejik sektörleri geliştirmek için Nijerya sınırlama veya yasaklama getirmeye devam etmektedir.

Gümrükler ve Uygulama Yönetimi Kanunu (CEMA) uyarınca, Nijerya Cumhurbaşkanı belirtilen malların ithalatını yasaklama yetkisine sahiptir. Yasaklanan malların bir listesi Nijerya Gümrük Servisi tarafından tutulur ve sıklıkla güncellenir. Potansiyel bir ihracatçı aşağıda belirtilen linkte yer alan Nijerya İthalat Yönergelerine de uymalıdır. Yasaklanmış ürünlerin ayrıntılı bir listesini ve ilgili kanunu şu adreslerde bulabilirsiniz:

(*https://customs.gov.ng/?page_id=3075*) (YasaklıÜrünler)
(*https://customs.gov.ng/?page_id=3077*) (Kesinlikle Yasaklı Ürünler)
(*https://customs.gov.ng/?page_id=3109*) (CEMA Kanunu)

CEMA uyarınca mağdur olan herhangi bir kişi, Gümrük Kurulunun mallarına el koyma kararını, el koyma tarihinden itibaren bir ay içinde yazılı olarak Kurul'a sunarak itiraz edebilir. Daha sonra hukuk yargılamaları bir üst mahkemeye çıkarılabilir. Mahkeme, el koyma anında malların el konulabileceğine karar verirse, mahkeme malları hükümsüz ilan edecektir. Karar yetkili mahkemelerde temyize götürülebilir.

Diğer yandan, Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın (AfCFTA) gerekliliklerinden biri, üye ülkenin mal ticaretinin önündeki tarifeler ve tarife dışı engellerin aşamalı olarak ortadan kaldırmasıdır. Bu nedenle, önümüzdeki yıllarda Nijerya, bu hükmü dengelemek zorunda kalacaktır.

Nijerya'da yerel üretimi korumak ve artırmak için Hükümet tarafından 2017 yılında alınan kararlar doğrultusunda;

- Tekstil ve Ayabbakı
- Gıda ve İçecekler
- Mobilya
- Kırtaysiye Ürünleri
- Motorlu Taşıtlar
- Tıbbi Ürünler
- İnşaat Malzemeleri
- Bilgi Teknolojileri

alanlarında gerçekleştirilen kamu alımlarının %40'ının Nijerya'da üretilmiş olanlarda temin edilmesi kararlaştırılmıştır.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Nijerya'da, bazı yasaların fikri mülkiyeti oluşturan farklı hakların korunması ve idaresi üzerinde etkisi vardır.

Nijerya'da fikri mülkiyet haklarını temel olarak 3 ana Kanun kapsamında düzenlenmektedir:

- Telif Hakkı Yasası
- Ticari Markalar Yasası
- Patentler ve Tasarımlar Yasası

Gelişen teknoloji ile birlikte son zamanlarda e-ticaret işlemleri oldukça yaygınlaştığından, Federal Hükümet, elektronik ticarette dolandırıcılığı yasaklamak ve önüne geçmek için 2015 yılında Siber Suçlar Yasasını yürürlüğe sokmuştur. Bu yasa; çevrimiçi dolandırıcılığı yasaklamanın, önlemenin ve cezalandırmanın yanında, uygulama için kurumsal çerçeveyi belirler. Amaç, Nijerya'daki elektronik işlemlerle ilgili şirket telif haklarını, alan adlarını ve diğer elektronik imzaları korumaktır. Söz konusu yasa uyarınca, bir bilgisayar sistemine veya ağa yasadışı olarak erişmekten suçlu bulunan hackerlar, yapılan hackleme işleminin amacına göre 10 milyon nairaya kadar para cezasına veya 5 yıl hapis cezasına çarptırılabilirler. Bununla birlikte, internet dolandırıcılığı Nijerya'da hala oldukça yaygın olduğu için bu konuda yapılması gereken birçok iş vardır.

Mevcut fikri mülkiyet hakkı yasalarına ve bunları uygulama çabalarına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması Nijerya'da bir sorun olmaya devam etmektedir. Nijerya'da fikri mülkiyet hakları yasalarının ihlalleri; büyük ölçüde yetersiz uygulama kültürü nedeniyle yaygınlaşmaya devam etmektedir. Bu kültür, uygulayıcı kurumlar arasındaki kaynakların yetersizliğinden, siyasi irade eksikliğinden, fikri mülkiyet haklarına odaklanmamaktan ve yolsuzluktan kaynaklanmaktadır. Nijerya'nın fikri mülkiyet haklarını korumaya yönelik yasal ve kurumsal altyapısı, daha fazla gelişime ve daha fazla finansmana ihtiyaç duymaktadır.

Yazılı eserler haricinde tüm eselerin korunması için kayıt şartı bulunmaktadır. Yazılı ve görsel eselerin korunmasından Nijerya Telif Hakkı Komisyonu (NCC) sorumlu olmakla birlikte kayıtlar gönüllülük esaslıdır.

NCC: (*http://www.eregistration.copyright.gov.ng/home/index*)

Edebi ve müzikal çalışmalar için koruma süresi yazarın veya eser sahibinin ölümünden 70 yıl sonrasına kadar olurken, görsel eserlerin korunması ilk yayın tarihinden itibaren 50 yıldır.

Nijerya'da 1970 yılından beri patent koruması için yasal mevzuat yürürlüktedir (Patents and Design Act). Nijerya'da panent iki koşulu sağlaması durumunda koruma altına alınmaktadır.

1- Patent müracaatı yapılan ürünün yeni olması, inovatif faaliyetten kaynaklanması ve endüstriyel uygulama yeteneğine sahip olması gerekmektedir.

2- Patentli bir buluşun bir geliştirilmesi ve aynı zamanda yeni olması, inovatif faaliyetten kaynaklanması ve endüstriyel uygulama kabiliyetine sahip olması gerekmektedir.

Patentlerin koruma altına alınması için yasal işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmekte olup bunun için Patent Kayıt Ofisine (Registrar of Patents) kaydın yapılması gerekmektedir. İlgili Kuruma buluşu yapan gerçek kişinin isminin yanı sıra ilgili buluşun açıklamaları da eklenmelidir.

Nijerya'nın 1971 yılından beri taraf olduğu uluslararası anlaşmalar dolayısıyla yurtdışında alınmış bir patent ilgili tarih itibariyle Nijerya'da da alınmış kabul edilmektedir.

Enüdstriyel patent ve tasarımlar 1970 yılında beri Nijerya'da Patent ve Tasarım Yasarı (Patent and Design Act) altında korunmaktadır.

Endüstriyel tasarımın korunması için Nijerya Patent ve Tasarım kaydının yapılması gerekmektedir. Kayıtlarda tasarımı bulunan gerçek kişinin isminin yer alması gerekmektedir. Tasarımlar 5 yıl süreyle koruma altına alınmaktadır. Gerekli ücretin yatırılmasını müteakip iki kez 5'er yıl uzatılabilmektedir.

Dağıtım Kanalları

Tüketim malları şirketlerinin çoğunun önündeki engellerden en önemlisi dağıtım kanallarına ulaşımdır. Nijerya'da modern ticaret hala gelişiminin ilk aşamalarındadır. Çok sayıda geleneksel satış noktasına ulaşmak zor ve maliyetli bir iştir.

Ticarette dağıtım kanallarını anlamak önemlidir; "tezgah üstü satış" ve "ihtiyatlı satış" kanalları bu duruma iki örnektir. Tezgah üstü satışta, sınırlı sayıda stok tutma ünitesi satmak için geçici satış noktaları olarak kurulan masalardır. Cep telefonu operatörü MTN, dağıtım alanlarını genişletmek için tezgahları kullanmış ve pazara bu kanalı kullanarak başarıya ulaşmıştır. İhtiyatlı satış kanalı, taşınması kolay çeşitli mallar satmaktadır. Cep telefonu operatörleri ve hızlı tüketim satışı yapan şirketler, örneğin bisküvi üreticileri tarafından başarıyla uygulanmaktadır.

Nijerya'da faaliyet gösteren uluslararası marka sahiplerinin çoğunda üçüncü taraf dağıtım ağları (örn. Büyük Markalar, FMCG) kullanılmaktadır. Bazı şirketler doğrudan dağıtım modelleri geliştirmiştir veya üçüncü taraf dağıtım ortaklarını aktif olarak yönetmektedir; Coca-Cola gibi bazı şirketler, geleneksel ticaret kanallarına daha iyi hizmet vermek için mikro dağıtım modelleri (mini depolar) geliştirmiştir.

Alışveriş merkezleri:
Abuja'da yüksek kaliteli bir alışveriş deneyimi sunan birden fazla A Sınıfı alışveriş merkezi bulunmaktadır. Bu alışveriş merkezleri yüksek müşteri potansiyeli sunan buluşma noktalarıdır. Alışveriş merkezleri genellikle "vitrin gezenler" tarafından ziyaret edilir ve şirketler tarafından marka oluşturma fırsatları için sıklıkla kullanılır. Alışveriş merkezinin ötesinde, alışveriş kompleksleri geleneksel ticaret kanallarından daha organize bir alışveriş deneyimi sunmaktadır.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

Modern Ticaret:
Nijerya'da modern perakende sektörü, ülkenin geniş tüketici tabanına rağmen hâlen önemli ölçüde geleneksel açık pazarlar, bağımsız satış noktaları ve küçük ölçekli perakende işletmeleriyle birlikte varlık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı Dış Tarım Servisi (United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service - USDA FAS) tarafından yayımlanan Retail Foods Annual raporunda da, Nijerya'nın Afrika'nın en büyük perakende tüketici pazarlarından biri olduğu; ancak 2023-2024 döneminde zorlu ekonomik koşullar ile değişen kamu politikalarının gıda perakendeciliği görünümünü baskıladığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, süpermarketler, hipermarketler, mahalle tipi market formatları ve alışveriş merkezleri üzerinden şekillenen modern perakende altyapısı kademeli biçimde gelişimini sürdürmektedir. Hukuki çerçeve bakımından Nijerya Yatırım Teşvik Komisyonu (Nigerian Investment Promotion Commission - NIPC) mevzuatı, negatif listede yer alan faaliyet alanları dışında yabancı yatırımcılara yüzde 100'e kadar sermaye sahipliği imkânı tanımaktadır. Bu nedenle, uluslararası markaların pazara girişinde esas sınırlayıcı unsur mevzuattan ziyade operasyonel ve makroekonomik koşullar olmaktadır.

Organize gıda perakendeciliğinde uluslararası marka sayısı sınırlı olmakla birlikte, sektörde hem yabancı menşeli markalar hem de güçlü yerli zincirler bir arada faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda SPAR markası, Artee Industries Limited lisansı altında faaliyet göstermekte olup Mart 2026'da Abuja'nın Wuse bölgesindeki Novare Central Mall'da yeni bir hipermarket açmıştır. Shoprite bakımından ise markanın doğrudan Güney Afrika sahipliği 2021 yılında sona ermiş; Shoprite Holdings, Nijerya operasyonunu Ketron Investment'a devretmiştir. Bu nedenle Shoprite bugün doğrudan yabancı mülkiyetli bir zincirden ziyade yerelleşmiş bir yapı olarak değerlendirilmelidir. Buna karşılık Game markasının güncel pazarda başlıca aktif perakende oyuncular arasında değerlendirilmesi isabetli değildir; zira Massmart 2022 yılında Batı ve Doğu Afrika'daki Game mağazalarını kapatma sürecini başlatmış, Nijerya varlıkları da PricePointe Wholesale Club bağlantılı yapıya devredilmiştir. Yerli zincirler tarafında ise MarketSquare, Justrite, FoodCo, Addide, Jendol ve Prince Ebeano farklı bölge ve şehirlerde yaygınlaşan organize perakende ağlarıyla öne çıkmaktadır. Abuja özelinde ise çok kategorili mağaza yapısıyla Sahad Stores ile Wuse Zone 2 ve Garki 2'de mağazaları bulunan Costcutter dikkate değer şehir ölçekli oyuncular arasında yer almaktadır.

Başkent Abuja'da modern perakende altyapısı, farklı yerleşim akslarına yayılan çok merkezli bir alışveriş merkezi yapısı sergilemektedir. Şehrin önde gelen alışveriş merkezleri arasında Jabi bölgesindeki Jabi Lake Mall; Wuse Zone 5'te yer alan ve 7.178 metrekarelik zemin kat perakende alanına sahip Novare Central Mall; Gudu/Apo, Murtala Muhammed Expressway üzerinde konumlanan Novare Apo Mall; havalimanı yolu üzerindeki Lugbe koridoruna hizmet veren Novare Gateway Mall; Merkez İş Alanı'nda bulunan Grand Square, Silverbird Entertainment Centre ve Ceddi Plaza; ayrıca 2025 yılında devreye alınan Guzape Mall bulunmaktadır. Buna ilave olarak Next Cash and Carry, klasik alışveriş merkezinden ziyade büyük ölçekli hipermarket formatında faaliyet göstermekle birlikte Abuja'daki modern perakende ekosisteminin önemli unsurlarından biridir. Bu görünüm, Abuja'da modern perakendenin yalnızca büyük alışveriş merkezleri üzerinden değil, aynı zamanda hipermarketler ve şehir içi market zincirleriyle desteklenen çok katmanlı bir yapı içinde geliştiğini göstermektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

Açık hava Pazarları:
Çoğu durumda ürünler, doğrudan toptancılara veya doğrudan açık pazarlara satış yapan acentelerden akar. Nijerya'da, açık hava pazarları bir dizi ürün kategorisi için birincil satın alma kanalı olmaya devam etmektedir. Tüm toptancı ve perakendecilerin yaklaşık % 70'i geleneksel pazarlarda bulunmaktadır. Toptancılar perakendecilere büyük miktarlarda ve indirimli fiyatlarla satış yapmaktadır. Küçük marketler, genellikle toplu ürün alıp fiyatı kırmak için toptancı gibi bir aracıya ihtiyaç duyar. Örneğin, Nijerya'nın Kaduna kentine yapılan bir pazar ziyaretinde, daha küçük distribütörler veya toptancılar için büyük değer yaratan faktörlerden satış yapıldığında fiyat avantajı yakalanabilmektedir. Neredeyse tüm ithalatçıların açık pazarlarda satış noktaları veya temsilcili toptancıları vardır.

Besleyici Marketler:
Bazı pazarlar aynı zamanda besleyici pazarları olarak da hareket eder. Besleyici pazarların kapsamı ürün kategorisine, fiyatına ve bulunabilirliğine bağlıdır. Tüketim malları ürünlerinin % 60'ının Lagos, Kano, Maiduguri ve Onitsha'daki pazarlardan geldiği tahmin edilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Nijerya, hızla büyüyen bir pazar olması sebebiyle satıcılar için büyük fırsatlara sahip bir pazardır. Ülke nüfusun genç ağırlıklı olması satın alma isteğinin artmasına katkı sağlamaktadır.

Tüketiciler açısından ürünün fonksiyonunun tüketici tercihlerinde belirleyici olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal medya, aile ve arkadaş çevresi tüketici tercihini belirleyen üç temel unsur olarak öne çıkmaktadır. Tekstil ve ayakkabı tercihinde yerli üretim üst kısımda yer almaktadır. Online alışveriş istenilen düzeyde olmamasına rağmen, elektronik ürünler en fazla online ticarette satışı yapılan ürünlerdir.

Kamu İhaleleri

Hükümet ihalelerinin çoğu Nijerya haber gazetelerinde, İhale Haber gazetelerinde yayınlanır veya aşağıdaki linklerden takip edilebilmektedir.

(*https://www.etenders.com.ng/*)
(*http://tendersnigeria.com/category/federal-government-tenders-in-nigeria/*)

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Uluslararası Para Fonu (IMF) ülke profiline göre Nijerya'nın nüfusu yaklaşık 242,6 milyondur (2026). Nijerya Ulusal İstatistik Bürosu'nun (NBS) 2019 bazlı GSYH revizyonu (rebasing) sonrası, 2024 yılı nominal GSYH'si 372,82 trilyon naira (yaklaşık 244 milyar ABD doları) olarak açıklanmıştır. Dünya Bankası serisinde 2024 GSYH değeri 187,76 milyar ABD doları olarak yer almakta olup, bu fark revizyon (rebasing) ve metodoloji kapsamı ile ilişkilidir.

Nijerya'da tarım sektörü istihdam ve gelir yaratımı açısından en önemli alanlardan biri olmaya devam etmektedir. Ancak güncel kaynaklar, tarımın toplam istihdam içindeki payının yaklaşık %43–51 bandında olduğunu göstermektedir. Dünya Bankası'nın International Labour Organization (ILO) modellemeli verisine göre bu oran 2025 itibarıyla %42,8 düzeyindedir; IMF ise 2018/19 hanehalkı verilerine dayalı olarak tarımın istihdamdaki payını yaklaşık %51 olarak vermektedir. NBS verilerine göre tarım sektörü, 2025 yılı dördüncü çeyreğinde nominal GSYH'nin %25,67'sini oluşturmuştur. Buna karşılık sektörün temel sorunu ölçeğinden çok verimliliğidir. "IMF, düşük verimliliği gübre, kaliteli tohum, modern sulama ve mekanizasyon gibi girdilere sınırlı erişimle ilişkilendirirken; Dünya Bankası kaynakları düşük sulama kapasitesi, kaynak ve arazi bozulması, iklim değişikliğine kırılganlık, kırsal ulaşım ve pazarlama altyapısındaki eksiklikler ile finansmana erişim sorunlarını başlıca yapısal darboğazlar arasında göstermektedir. Bu çerçevede, ürünlerin pazara erişiminde yaşanan güçlükler, yüksek üretim maliyetleri ve finansal imkânlara erişimdeki sınırlılıklar sektörün gelişimini baskılamaya devam etmektedir."

Nijerya'da tarım sektörü dört alt faaliyetten oluşmaktadır: bitkisel üretim, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılık. Tarım sektörü 2025 yılında da Nijerya ekonomisinin temel üretim alanlarından biri olmayı sürdürmüştür. NBS'nin 2025 dördüncü çeyrek ve yıl sonu GSYH verilerine göre tarım sektörü, 2025'in dördüncü çeyreğinde nominal GSYH'nin %25,67'sini oluşturmuştur. 2025 yılının tamamında ise sektörün toplam GSYH'ye katkısı %23,53 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün reel büyümesi 2025 yılında %2,92'ye yükselmiş; 2025'in dördüncü çeyreğinde yıllık bazda büyüme oranı %4,00 olmuştur. Bitkisel üretim tek başına toplam tarım üretiminin yaklaşık %87'sini oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla hayvancılık, balıkçılık ve orman ürünleri %8,1, %3,2 ve %1,1 düzeyinde takip etmektedir. NBS'nin 2019 bazlı (rebased) serisine göre 2024 yılında tarım sektörünün GSYH içindeki payı yaklaşık %27,8'dir.

Nijerya, geniş tarımsal kaynaklara sahip bir ülkedir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ülke profiline göre ülkede yaklaşık 70,8 milyon hektar tarım alanı bulunmaktadır. 2025 Wet Season Agricultural Performance Survey sonuçları, başlıca ürünlerin manyok, yam, mısır, pirinç, sorgum, kakao, susam ve darı olduğunu göstermektedir. Söz konusu ankete göre 2025 üretim tahminleri; manyokta 65,39 milyon ton, yamda 55,78 milyon ton, mısırda 11,44 milyon ton, pirinçte 9,37 milyon ton, sorgumda 6,50 milyon ton ve darıda 1,55 milyon ton düzeyindedir.

Pirinç, ülkede en fazla tüketilen temel gıda ürünlerinden biri olmaya devam etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı Dış Tarım Servisi (United States Department of

Agriculture / Foreign Agricultural Service, USDA/FAS) Lagos tahminlerine göre 2025/26 pazarlama yılında Nijerya'nın öğütülmüş pirinç üretimi 5,54 milyon ton, toplam tüketimi 8,50 milyon ton ve ithalatı 3,20 milyon ton düzeyindedir. Bu görünüm, yerli üretimde artışa rağmen pirinçte arz açığının sürdüğünü ve ithalat ile kayıt dışı ticaretin piyasada önemini koruduğunu göstermektedir.

Nijerya tarımı ağırlıklı olarak iç tüketime dönük temel gıda üretimi etrafında şekillenmekle birlikte, ihracata konu olan ürün grupları da önem taşımaktadır. Güncel kaynaklara göre başlıca temel ürünler manyok, mısır, darı, pirinç, sorgum ve yamdır. İhracat tarafında ise kakao ve türevleri, kaju, susam, kauçuk ve bazı diğer tarımsal ürünler öne çıkmaktadır. Nijerya İhracatı Teşvik Konseyi (Nigerian Export Promotion Council, NEPC) verilerine göre 2025 yılında Nijerya'nın petrol dışı ihracatı 6,1 milyar ABD dolarına ulaşmış; kakao çekirdekleri 1,99 milyar dolar ile ilk sırada yer alırken, kaju 456,9 milyon dolar, susam 300,3 milyon dolar ve kauçuk 83,6 milyon dolar ihracat geliri sağlamıştır.

Hayvancılık açısından bakıldığında, en güncel kapsamlı resmi veri 2022/2023 Ulusal Tarımsal Örneklem Araştırması'ndan gelmektedir. Bu araştırmanın 2025 yılında yayımlanan sonuçlarına göre Nijerya'nın toplam hayvan varlığı 273,80 milyon baş olup bunun 138,95 milyonu keçi, 64,93 milyonu koyun ve 54,81 milyonu sığırdan oluşmaktadır. Aynı kaynak, kümes hayvanı varlığını 683,68 milyon adet olarak vermekte; bunun 642,94 milyonunu tavuklar oluşturmaktadır.

Balıkçılık ve su ürünleri de tarımın önemli alt kollarından biridir. FAO'ya göre Nijerya, Afrika'nın en büyük balık tüketicisi olup yıllık balık tüketimi yaklaşık 3,2 milyon ton düzeyindedir. Ülkenin 853 km kıyı şeridi ve 14 milyon hektardan fazla iç su alanı bulunmaktadır. En güncel kapsamlı FAO balıkçılık profiline göre 2022 yılında toplam balıkçılık ve su ürünleri üretimi yaklaşık 1,1 milyon ton olarak gerçekleşmiş; bunun yaklaşık %36'sı deniz avcılığından, %36'sı iç su avcılığından ve %28'i su ürünleri yetiştiriciliğinden sağlanmıştır. Dolayısıyla üretim artmakla birlikte iç talep hâlen yerli arzın belirgin biçimde üzerindedir.

Ülkenin hızla artan nüfusu ve büyüyen gıda talebi, tarım sektörünün orta ve uzun vadede önemini koruyacağını göstermektedir. Birleşmiş Milletler sistemine dayanan projeksiyonlara göre Nijerya'nın nüfusunun 2050 yılında yaklaşık 401 milyon kişiye ulaşması beklenmektedir. Bu çerçevede, mekanizasyon, iklim dostu üretim, girdi erişimi, sulama ve pazar altyapısı alanlarında kamu politikalarının güçlendirilmesi sektör açısından uzun vadeli fırsatlar yaratmaktadır.

Nijerya'da tarımdan sorumlu federal kurum artık Federal Tarım ve Gıda Güvenliği Bakanlığıdır (Federal Ministry of Agriculture and Food Security – FMAFS). Bakanlığın resmî internet sitesine göre kurumun önceki adı Federal Ministry of Agriculture and Rural Development (FMARD) olup güncel yapılanmada gıda güvenliği, çiftçi destekleri, pazar erişimi ve sürdürülebilir tarım politikaları ön plana çıkarılmıştır.

Her ne kadar kamu gelirleri bakımından petrol sektörü belirleyici önemini korusa da, Nijerya toplumsal ve ekonomik yapı bakımından güçlü biçimde tarımsal karakter taşımaya devam etmektedir. Dünya Bankası veri tabanında yer alan ILO modellemeli tahmine göre tarımın toplam istihdam içindeki payı 2025 itibarıyla %42,8 düzeyindedir. ABD Ticaret Bakanlığı ülke

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

rehberi ise tarımın çalışan nüfusun yaklaşık yarısını istihdam ettiğini ve tarım dışı tarımsal gıda sisteminde de ilave %14'lük bir istihdam bulunduğunu belirtmektedir. NBS verilerine göre sektör, 2025 yılının tamamında GSYH'nin %23,53'ünü oluşturmuştur.

Nijerya, tarımda gıda arz güvenliğini güçlendirmeye, ithal bağımlılığını azaltmaya, tarımsal mekanizasyonu artırmaya ve ihracata konu olabilecek değer zincirlerini geliştirmeye yönelik politikalarını sürdürmektedir. Federal Executive Council tarafından Mayıs 2022'de onaylanan National Agricultural Technology and Innovation Policy (NATIP) 2022–2027, tarımın geçimlik üretim yapısından modern, teknoloji ve inovasyon odaklı bir yapıya dönüştürülmesini; gıda güvenliği, istihdam, gelir artışı ve ihracat kapasitesinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Politika belgesi, araştırma-yayım hizmetleri, mekanizasyon, kırsal altyapı, girdi standardizasyonu, agro-processing alanları ve değer zinciri yaklaşımını öncelikli başlıklar arasında saymaktadır.

Finansman tarafında Nijerya Merkez Bankası, tarıma yönelik temel müdahale araçları arasında Agricultural Credit Guarantee Scheme Fund (ACGSF), Commercial Agriculture Credit Scheme (CACS), Anchor Borrowers' Programme (ABP), National Food Security Programme (NFSP), Paddy Aggregation Scheme (PAS), Maize Aggregation Scheme (MAS), Accelerated Agricultural Development Scheme (AADS) ve Private Sector-Led Accelerated Agriculture Development Scheme (P-AADS) programlarını listelemeye devam etmektedir. CBN'nin Temmuz 2022 tarihli resmî Para Politikası Kurulu iletişimine göre ABP kapsamında kümülatif kullandırım 1,01 trilyon nairaya ulaşmış, program 4,21 milyonun üzerinde küçük çiftçiyi ve 21 emtiayı kapsamıştır. Bununla birlikte, güncel hükümet yaklaşımında tarım finansmanının yalnızca CBN müdahale programlarıyla sınırlı kalmadığı; Bank of Agriculture ile National Agricultural Development Fund üzerinden de güçlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Green Imperative güncel durumda uygulamaya geçen başlıca girişimlerden biri hâline gelmiştir. Nijerya ve Brezilya, 17 Mart 2025 tarihinde Green Imperative Project'in (GIP 1) 1,1 milyar dolarlık ticari fazını imzalamış; proje, tarımsal verimliliğin artırılması, küçük çiftçilerin değer zincirlerine bağlanması, tarım ekipmanlarının ithali ve Nijerya'da montaj/servis kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla yeniden etkinleştirilmiştir. Resmî açıklamaya göre bu süreç, 2018'de imzalanan ilk mutabakatın ardından önemli bir ilerleme niteliğindedir.

Benzer nitelikte diğer önemli güncel gelişmeler de dikkat çekmektedir. Federal Hükümet, 2025/2026 kuru sezon buğday üretimi için National Agricultural Growth Scheme – Agro-Pocket (NAGS-AP) kapsamında 40 bin hektar alan ve 80 bin kayıtlı çiftçi hedefi açıklamış; aynı dönemde NAGS-AP'ı girdi dağıtımı ve verimlilik artışı açısından amiral program olarak konumlandırmıştır. Kasım 2025'te NIN tabanlı ve coğrafi işaretlemeyi içeren Ulusal Dijital Çiftçi Kayıt Sistemi devreye alınmış, böylece girdiler, kredi, sigorta ve yayım hizmetlerinin daha hedefli verilmesi amaçlanmıştır. Eylül 2025'te ise Renewed Hope Agricultural Mechanisation Programme kapsamında 2.000 traktör ve 9.000'in üzerinde ekipman devreye sokulmuş; programın 550 bin hektardan fazla alanı işlemesi, 2 milyon tondan fazla temel gıda üretimine katkı sağlaması ve 16 binden fazla istihdam oluşturması hedeflenmiştir.

Sanayi

Nijerya ekonomisinde ham petrol dış ticaret ve kamu maliyesi açısından belirleyici önemini korumaktadır. NBS'nin GSYH bültenlerine göre petrol sektörünün reel GSYH içindeki payı 2024 yılının ilk çeyreğinde %6,38, 2024'ün son çeyreğinde %4,60 ve 2025'in ilk çeyreğinde %3,97 olarak gerçekleşmiştir. IMF ise 2024 yılında petrol gelirlerinin genel devlet gelirlerinin yaklaşık %30'unu oluşturduğunu belirtmektedir. Dış ticaret tarafında ise resmî NBS verilerine göre ham petrol ihracatı 2024'ün son çeyreğinde toplam ihracatın %68,87'sini, 2025'in ilk çeyreğinde ise %62,89'unu oluşturmuştur.

NBS verilerine göre günlük ortalama ham petrol üretimi 2024'ün ilk çeyreğinde 1,57 milyon varil, ikinci çeyreğinde 1,41 milyon varil, üçüncü çeyreğinde 1,47 milyon varil ve son çeyreğinde 1,54 milyon varil olarak gerçekleşmiştir. Bu çeyreklik veriler, 2024 yıl genelinde yaklaşık 1,5 milyon varil/günlük bir ortalamaya işaret etmektedir. 2025'in ilk çeyreğinde ise üretim 1,62 milyon varil/güne yükselmiştir.

Mal üretimine yönelik diğer sanayi alanlarında da son yıllarda ülke uyguladığı teşvik politikları ile gelişim kaydetmektedir. Petrol dışı sanayi ve imalat tarafında toparlanma devam etmekle birlikte, büyüme sınırlı seyretmektedir. NBS'ye göre imalat sanayinin nominal GSYH'ye katkısı 2025'in ilk çeyreğinde %10,78 olarak gerçekleşmiş; sektörün reel büyümesi aynı dönemde %1,69 olmuştur. NBS'nin 2025 dördüncü çeyrek özetine göre ise imalat sanayinde reel büyüme %1,13 düzeyindedir. Kapasite kullanımında da kademeli bir iyileşme gözlenmektedir: CBN'nin Eylül 2024 Business Expectations Survey sonuçlarına göre imalat sanayinde kapasite kullanım oranı %54,5 seviyesindedir. Manufacturers Association of Nigeria ise 2024 yılı ortalama kapasite kullanım oranını %57,0 olarak raporlamıştır. Coğrafi olarak sanayi yoğunlaşması Lagos–Ogun ekseninde sürmektedir. Lagos ve çevresi toplam sanayi üretiminin %60'ını gerçekleştirmekte olup başlıca üretim konuları ise içecek, çimento, gıda işleme ve temizlik ürünleridir.

Çimento sektörü, Nijerya imalat sanayinin en görünür alt kollarından biri olmayı sürdürmektedir. Bugün sektör esas olarak Dangote Cement, BUA Cement ve Lafarge Africa etrafında şekillenmektedir. Dangote'nin Nijerya'daki entegre klinker ve çimento kapasitesi 35,25 milyon ton/yıl, BUA Cement'in kurulu kapasitesi 17 milyon ton/yıl, Lafarge Africa'nın kurulu kapasitesi ise 10,5 milyon ton/yıl düzeyindedir. Bu yapı, sektörün yerli büyük oyuncular etrafında yüksek yoğunlaşma gösterdiğini ve kapasite artışlarının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, ülkede var olan büyük konut açığı önümüzdeki dönemde de sektörün büyümesine imkân sağlayacak durumdadır. Çimento imalat sektörü yabancı yatırımcı açısından da cezbedici bir noktada bukunmaktadır. Yerli firmalar kapasite kullanım oranlarını doldurmak üzere olup yeni kapasiteler oluştururken yabancı firmalar yerel küçük firmaları satın alarak pazara girmeyi tercih etmektedirler.

Tekstil ile gıda işleme de imalat sanayinin önemli alt faaliyetleri arasında yer almaktadır. NBS, imalat sanayini 13 alt faaliyete ayırmakta; bunlar arasında 'Textile, Apparel and Footwear' ile 'Food, Beverages and Tobacco' ayrı başlıklar olarak izlenmektedir. Son resmî GSYH bültenleri, daha çok alt faaliyetlerin büyüme performansına odaklanmakta; 2025'in ilk çeyreğinde özellikle Food, Beverage and Tobacco alt kolunun büyümeye olumlu katkı veren imalat faaliyetleri arasında yer aldığı belirtilmektedir.

Nijerya'nın tekstil, hazır giyim ve ayakkabı alt sektörü geçmişte ülkenin önde gelen imalat kollarından biri olmuşsa da son yıllarda zayıf bir görünüm sergilemektedir. NBSverilerine dayanan 2026 tarihli raporlamaya göre sektörün GSYH katkısı 2025 yılında 4,384 trilyon Nijerya nairası düzeyinde gerçekleşmiştir. Nijerya Federal Maliye Bakanlığının NBS verilerine dayanarak açıkladığı 2025 yılı toplam ekonomi büyüklüğü 441,5 trilyon Nijerya nairası olduğundan, sektörün toplam GSYH içindeki payı yaklaşık %1,0 düzeyindedir.

Nijerya'da gıda işleme sanayii son yıllarda büyümesini sürdürmekle birlikte, güncel resmi veriler sektörün eskisine kıyasla daha ihtiyatlı bir görünüm sergilediğine işaret etmektedir. NBS kullandığı 'Food, Beverage and Tobacco' sınıflamasına göre söz konusu alt sektörün 2025 yılı nominal büyüklüğü 12,37 trilyon Nijerya nairası olup, toplam GSYH içindeki payı yaklaşık %2,8 düzeyindedir. 2025 yılının ilk çeyreğinde sektör yıllık bazda %3,48 büyüme kaydetmiştir. İstihdam bakımından ise güncel kamuya açık veriler imalat sanayiinin toplam istihdam içindeki payını %12,7 olarak gösterilmektedir.

NBS 2019 bazlı (rebased) serisinde doğrulanabilen son tam yıl verisine göre, 2024 yılında sanayi sektörünün toplam gayrisafi yurt içi hasıla GSYH içindeki payı %16,67 olmuştur. NBS verilerine dayanan resmi açıklamaya göre Nijerya ekonomisi 2025 yılı genelinde reel olarak %3,87 büyürken, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde sanayi sektörü %3,88 oranında büyüme kaydetmiştir.

Ülkede güvenilir elektrik arzının sağlanamaması ve elektrik kesintilerinin yaygınlığı, sanayi sektörünün gelişimini sınırlayan temel yapısal unsurlar arasında yer almaktadır. Dünya Bankası, güvenilir olmayan elektrik arzının Nijerya ekonomisinde yıllık yaklaşık 7–10 trilyon naira düzeyinde, yani GSYH'nin yaklaşık %5–7'sine karşılık gelen kayıplara yol açtığını belirtmektedir.

Hizmetler

Nijerya'nın hizmetler ticaretine ilişkin en güncel yıllık brüt seriler, 2025 tam yıl bazında henüz kamuya açık tek bir resmî yıllık tabloda bütünleşik biçimde yer almamaktadır. Dünya Bankası WDI tabanlı en son erişilebilir yıllık BoP hizmet serisine göre Nijerya'nın hizmet ithalatı 17,68 milyar ABD doları, hizmet ihracatı ise 4,44 milyar ABD doları düzeyindedir; buna göre hizmet ihracatının ithalatı karşılama oranı yaklaşık %25,1'dir. CBN'nin 2024 yıllık Ödemeler Dengesi özetine göre ise hizmetler hesabındaki net açık 2023'teki 13,24 milyar dolardan 2024'te 13,36 milyar dolara hafif yükselmiştir. 2025 yılı için en güncel resmî dış denge göstergesi, CBN'nin üçüncü çeyrek verisidir; buna göre Nijerya 2025 üçüncü çeyreğinde 4,60 milyar dolarlık toplam BoP fazlası vermiştir.

NBS'nin güncel GSYH serilerine göre hizmetler sektörü Nijerya ekonomisinin ana sürükleyicisi olmayı sürdürmektedir. Hizmetler sektörü 2024'ün dördüncü çeyreğinde %5,37 büyüyerek toplam GSYH'nin %57,38'ini oluşturmuş, 2025'in ilk çeyreğinde ise %4,33 büyüyerek GSYH'nin %57,50'sine katkı sağlamıştır. Bu çerçevede, Nijerya'daki petrol dışı büyümenin başlıca dayanaklarından biri hizmetler sektörü olmaya devam etmektedir.

Hizmetler sektörü içinde özellikle bilgi ve iletişim faaliyetleri öne çıkmaktadır. Nijerya'da cep telefonu ve internet kullanımı son yıllarda hızlı şekilde artmaktadır. NBS verilerine göre bilgi ve iletişim sektörü 2024'ün dördüncü çeyreğinde nominal GSYH'nin %11,75'ini, 2025'in ilk çeyreğinde ise %10,29'unu oluşturmuştur. Telekomünikasyon ve veri kullanımı tarafında da güçlü bir genişleme görülmektedir. NCC'nin 2024 yıl sonu performans raporuna göre aktif internet aboneliği Aralık 2024'te 139,28 milyona gerilemiş olsa da bu düşüş büyük ölçüde NIN-SIM temizliği ve abone sayımı düzeltmelerinden kaynaklanmıştır; aynı dönemde genişbant penetrasyonu %43,71'den %44,43'e yükselmiş, yıllık veri kullanımı ise %34,26 artarak 9,76 milyon TB'ye ulaşmıştır. NCC'nin aylık istatistiklerine göre genişbant abone sayısı Kasım 2025'te 109,66 milyona yükselmiş; NCC'nin Ocak 2026 bülteni de 2025 sonunda genişbant penetrasyonunun yaklaşık %50,58'e çıktığını belirtmiştir. Nijerya İletişim Komisyonu (NCC) verilerine atıfla, internet abone sayısı Aralık 2025 itibarıyla 148,2 milyon düzeyine ulaşmıştır. Güncel resmi zaman serileri NCC'nin "Subscriber Statistics" sayfasından takip edilebilmektedir.

Nijerya'nın petrol dışı büyümesi özellikle hizmetler sektöründeki gelişmeden kaynaklanmaktadır. Dünyanın en hızlı büyüyen telekomünikasyon piyasalarından birine sahip olan Nijerya, büyük GSM operatörlerinin birçoğunun Batı Afrika bölge merkezlerine ev sahipliği yapmaktadır. Hükümet bu alanda altyapıyı geliştirmeye yönelik önemli adımlar atmaktadır. Ayrıca, Afrika'nın en kalabalık ülkesi olan Nijerya bu açıdan büyük bir pazar olarak görülmektedir. Telekomünikasyon sektöründe yapılmış olan yatırımların 2/3'ünden fazlası yabancı yatırımlardır.

Nijerya'da e-ticaret ekosistemi büyümekle birlikte, bu alana ilişkin resmî ve düzenli pazar büyüklüğü verileri NBS veya Ulusal Bilgi Teknolojisi Geliştirme Ajansı (NITDA) tarafından sistematik biçimde yayımlanmamaktadır. Kurumsal çerçeve bakımından NITDA, dijital ekonomi ve elektronik işlemlere ilişkin başlıca kamu kurumlarından biridir. NITDA'nın görev tanımı dijital mal ve hizmet piyasaları için elverişli ortam oluşturmayı ve e-ticaret dizinini sürdürmeyi içermektedir. Son dönemde elektronik faturalamaya ilişkin 2025 düzenleyici rehberin yayımlanması ve Aralık 2025'te duyurulan Digital Trustmark Seal girişimi, çevrim içi ticarette güven ve standartlaşmayı artırmaya yönelik önemli gelişmeler olarak öne çıkmaktadır. Yakın zamanda e-ticaret işlemlerine verilen önemin daha da artırılacağı ve gerekli düzenlemelerin yapılacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, Federal Hükümetin e-ticaret alanında yaptığı yatırımlar dikkate alındığında, e-ticarette Nijerya'nın gelecek vadettiği ve bu alanda faaliyet gösteren yatırımcılar ile firmaların sektörü yakından takip etmelerinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Nijerya'da sırasıyla Jumia, Konga, Slot, Ajebomarket ve Obeezi en çok tercih edilen pazaryerleridir. İlk üç pazaryeri, Nijerya'da yapılan çevrim içi satışların %52'sini gerçekleştirmektedir.

Öte yandan, PayPorte, Obiwezy, Slot, Kara, Kusnap, Jiji, Foodlocker.com.ng, MedplusOnline, eBeosi, Cokodeal, Carlots.ng, DoLessons, gibi pazaryerlerinin yanı sıra, Facebook Marketplace, Instagram Shop, WhatsApp Business ve çeşitli WhatsApp Grupları, Telegram, TikTok, Twitter gibi sosyal medya platformlarında ürün listelenmesi mümkün bulunmaktadır.
Kara Cuma, Nijerya'da da firmaların indirim kampanyası yaptığı dönemler arasında yer almaktadır. Bunun haricinde, Bağımsızlık Günü (1 Ekim) gibi milli bayramlarda da kampanya yapılmaktadır.

Jumia'nın geniş çevrim içi ürün yelpazesi, Slot'un teknoloji ve elektronik odaklı hem çevrim içi hem fiziksel satışları ve Shoprite'ın gıda ve süpermarket ürünlerindeki zengin seçenekleri ile tüketicilere alışveriş esnekliği sunmaktadır. Söz konusu çok kanallı operasyonlar, Nijerya'da alışveriş deneyimini kolaylaştırarak perakende sektörünü modernize etmektedir.

Quickteller, Nijerya'da en çok kullanılan e-ödeme platformlarından biri olup Afrika kıtasındaki işlemlerde de tercih edilen bir e-cüzdan sistemidir. Bunun yanısıra, Interswitch Webpay, Paystack, Opay, Interswitch, FlutterWave, Chipper Cash ve VoguePay da kullanılmaktadır. DHL, FedEX, Maersk, Red Star Express, UPS, Zenit Carex International Ltd, Creaseada International Ltd, ABC Cargo, ülkede hizmet veren hızlı kargo çözümleri arasındadır. Ayrıca, Konga Logistics, GIG Logistics, AB Logistics, AMG Logistics gibi lojistik firmaları ürünlerin uluslararası sevkiyat öncesi veya sonrası güvenli bir şekilde depolanması, siparişlerin hazırlanması ve lojistik süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayabilmektedir.

Gayrimenkul ve inşaat sektörleri, büyüme temposu dalgalı olmakla birlikte önemini korumaktadır. NBS'ye göre gayrimenkul hizmetlerinde reel büyüme 2025'in dördüncü çeyreğinde %3,43 olarak gerçekleşmiştir. İnşaat sektöründe reel büyüme aynı dönemde %5,08 olmuş; 2024 yılının tamamında ise sektörün yıllık reel büyümesi %2,19 düzeyinde gerçekleşmiştir. Konut tarafında ise Federal Ministry of Housing and Urban Development, ülkedeki konut açığını 20 milyonun üzerinde olarak değerlendirmektedir; Bakanlık, bu açığın kapatılabilmesi için önümüzdeki on yılda yılda yaklaşık 500 bin konut üretilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Lojistik ve taşımacılık alanı büyüme potansiyeli taşımakla birlikte, sektöre ilişkin resmî ve güncel 'toplam pazar büyüklüğü' serisi sınırlıdır. Dünya Bankası'nın 2023 Lojistik Performans Endeksi'nde Nijerya 88. sırada ve 2,6 puandadır. NBS'ye göre ulaştırma faaliyetleri 2024'ün dördüncü çeyreğinde nominal GSYH'nin %1,82'sini, 2025'in ilk çeyreğinde ise %1,51'ini oluşturmuştur. Altyapı eksiklikleri, yol ve liman darboğazları, enerji maliyetleri, çoklu vergilendirme ve güvenlik sorunları sektördeki temel sınırlayıcı unsurlar olmayı sürdürmektedir.

Eğitim sektörü, yüksek talep ve ciddi kalite-açık sorunlarının birlikte görüldüğü alanlardan biridir. NBS'ye göre eğitim sektörünün nominal GSYH'ye katkısı 2025'in ilk çeyreğinde %1,16 olmuştur. Bununla birlikte, UNICEF Nijerya ülkenin dünyadaki en ağır okul dışı çocuk yüküne sahip olduğunu ve sayının 11 milyonun üzerinde seyrettiğini belirtmektedir. Federal Ministry of Education tarafından 2025'te yayımlanan Non-State Schools Policy de özel/non-state okulların milyonlarca çocuğa hizmet verdiğini, ancak altyapı, kaynak erişimi ve eğitim kalitesi bakımından önemli sorunlar bulunduğunu açıkça kabul etmektedir. Bu nedenle ülkede nitelikli özel okul ve eğitim hizmetlerine yönelik talebin yüksek kalmaya devam ettiği değerlendirilmektedir.

Nijerya'daki sağlık hizmetleri yetersizdir. Ülkede toplumsal hijyen alışkanlığı pek gelişmemiş olup hastanelerde dahi yeterli hijyen ortamı sağlanamamaktadır. Hastanelerde iyi yetişmiş çok sayıda doktor olmasına rağmen ülke nüfusuna oranla hekim sayısı yeterli değildir. Ayrıca, yardımcı kadro iyi eğitim görmemiştir. Hastaneler fiziksel olarak düşük standarttadır ve verdikleri sağlık hizmetleri için genellikle peşin ödeme talep etmektedir. Devlet hastanelerinde

tedavi ve yatak ücretleri uygun olmakla birlikte hizmet koşulları oldukça kötüdür. Özel hastanelerin ücretleri ise oldukça pahalıdır.

Sağlık hizmetlerindeki yetersizlik nedeniyle birçok insan tedavi olmak için yurt dışını tercih etmektedir. Yurt dışında tedavi için harcanan paranın yıllık yaklaşık 2 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Sağlık hizmetlerinde de erişim, kalite ve finansman sorunları sürmektedir. Federal Ministry of Health'in 2024 State of Health of the Nation raporuna göre Nijerya'da doktor yoğunluğu 10 bin kişi başına 2,9'dur; bu oran WHO referans seviyelerinin oldukça altındadır. WHO Afrika sağlık sistem profiline göre toplam sağlık harcaması 2021'de GSYH'nin yalnızca yaklaşık %4'ü düzeyinde kalmış, cepten harcamalar ise toplam sağlık harcamalarının %75'inden fazlasını oluşturmuştur. Bu yapı, hanehalkları üzerinde ağır bir mali yük yaratmaktadır. Hizmet kalitesi ve uzman tedaviye erişimdeki sınırlılıklar nedeniyle yurt dışı tedavi eğilimi de sürmektedir; U.S. Commercial Service'in 2025 sağlık sektörü notuna göre Nijerya her yıl tıbbi turizm nedeniyle en az 2 milyar ABD doları kaybetmektedir.

Altyapı ve Ulaşım:
Nijerya'nın fiziki altyapısı genel görünüm itibariyle oldukça sınırlı düzeydedir. Ulaşım, enerji ve iletişim hizmetleri yetersizdir. Bu durum ekonominin gelişimini engellemiştir. Geçmiş hükümetler altyapı çalışmaları için bütçeden önemli miktarlarda kaynak ayırmış olmalarına rağmen teknolojik yetersizlikler, plansızlık ve yönetim yetersizliği gibi nedenlerden dolayı büyük bir başarı sağlanamamıştır.

Ekonomik büyümenin artırılmasında, yaşam standartlarının iyileştirilmesinde, yoksulluğun azaltılmasında ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunmada çok önemli bir rol oynayan altyapı yatırımlarına bakıldığında Nijerya, 2009 ve 2013 yılları arasında, gelişmiş ülkelerdeki ortalama 3.060 dolarlık yatırımla karşılaştırıldığında altyapıya kişi başına yıllık 664 dolar gibi çok az tutarlarda yatırım yapmıştır. Bu durum, ülkenin altyapı açığını genişleterek ekonomik büyümenin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Önde gelen derecelendirme kuruluşlarından biri olan Moody's'e göre, Nijerya'nın altyapı açığının 3 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Son yıllarda yürürlüğe konan büyük ölçekli projelere rağmen Nijerya'nın fiziki altyapısı hâlen önemli açıklar taşımaktadır. Federal Maliye Bakanlığına göre 2025 bütçesinde altyapı yatırımları için 4,06 trilyon naira tahsis edilmiş, Ulusal Entegre Altyapı Master Planı (NIIMP) kapsamında altyapı stokunun 2043 yılına kadar GSYH'nin %70'ine çıkarılması hedeflenmiştir. Resmî NIIMP/ICRC sunumlarında, 2020-2043 döneminde altyapı açığının kapatılması için yaklaşık 2,3 trilyon ABD doları yatırım ihtiyacı hesaplanmaktadır. Maliye Bakanlığının 2026 tarihli değerlendirmesinde ise kısa vadeli altyapı açığı yaklaşık 100 milyar dolar olarak ifade edilmektedir.

Altyapı üzerindeki baskı, ülkenin hızlı nüfus artışı nedeniyle daha da güçlenmektedir. UNFPA verilerine göre Nijerya'nın nüfusu 2026 itibarıyla yaklaşık 242,6 milyona ulaşmıştır. UN-Habitat'ın ülke notuna göre ise nüfusun 2050 yılında yaklaşık 401 milyona çıkması beklenmektedir. Bu görünüm, ulaştırma, enerji, konut ve kentsel hizmetler üzerindeki talebin önümüzdeki dönemde daha da artacağını göstermektedir.

Afrika Altyapı Geliştirme Endeksine göre Nijerya, altyapı geliştirmede 54 Afrika ülkesi arasında 23'üncü sırada yer alıyor. Diğer yandan, Dünya Bankası, Nijerya'nın ülkedeki altyapı açığını azaltmak için altyapıya 3 trilyon dolar yatırım yapması gerektiğini tahmin etmektedir.

Ulaşım ağlarına bakıldığında, Nijerya'da ürünlerin dağıtımında karayolları önemli bir yer tutmakla birlikte, karayolu ağı kötü durumdadır. Toplam 200 bin km'lik yol ağının yaklaşık yarısı oldukça kötü durumdadır. Karayolu taşımacılığı, Nijerya'da hem yolcu hem de yük hareketinin omurgası olmayı sürdürmektedir. Federal Roads Maintenance Agency (FERMA)'nın güncel kurumsal açıklamalarına göre ülkenin toplam yol ağı yaklaşık 200 bin km, bunun yaklaşık 35-36 bin km'lik kısmı ise federal yol statüsündedir. Yine FERMA'ya göre ülke içi seyahatlerin %80'inden fazlası karayoluyla yapılmakta, federal yollar ise yolcu ve yük hareketinin büyük kısmını taşımaktadır. Hükümet, bu alandaki baskıyı azaltmak için Lagos–Calabar Coastal Highway gibi büyük projeleri öne çıkarmaktadır; projenin ilk fazındaki ilk 30 km'lik kesim Mayıs 2025'te hizmete alınmış, Aralık 2025'te ise Phase 1 Section 2 için 1,126 milyar dolarlık finansman kapatılmıştır.

Demiryolu tarafında ise uzun yıllar ihmal edilen ağın yeniden canlandırılmasına yönelik adımlar sürmektedir. Nigerian Railway Corporation'a göre ülkenin tarihsel omurgasını 1.067 mm cape gauge sistemi oluşturmaktadır ve mevcut çekirdek ağın temeli 1964 yılına kadar tamamlanmıştır. Güncel olarak Abuja–Kaduna, Warri–Itakpe ve Lagos–Ibadan hatları işletmede olup, Abuja Hafif Raylı Sistemi de Mayıs 2024'te yeniden devreye alınmıştır. NBS verilerine göre yalnızca 2024 üçüncü çeyreğinde 743.205 yolcu demiryolunu kullanmış, bu rakam bir önceki yılın aynı dönemine göre %25,05 artış göstermiştir.

Diğer yandan, Nijerya, komşu raylı sistemlerle uyumlu bir şekilde demiryolu hatlarının ölçüsünü yükselterek AfricaRail projesine katılmayı planlamaktadır. AfricaRail, tahmini maliyeti 2 milyar dolar olan Fildişi Sahili, Burkina Faso, Nijer, Benin, Togo ve Nijerya'yı birbirine bağlayan yeni demiryolunu inşa etme projesidir.

Limanlar 1970'lerdeki ithalat artışı ile beraber önemli ölçüde genişletilmiştir. Fakat bakım eksikliği nedeniyle çoğu liman teçhizatı çalışmamakta, yükleme/boşaltmada otomasyon yetersiz kalmakta ve gecikmeler olmaktadır. Liman altyapısında da hem kapasite artışı hem de dijitalleşme yönünde güncel gelişmeler vardır. Nigerian Ports Authority (NPA)'ye göre ülkedeki başlıca limanlar Lagos Port Complex, Tin Can Island Port Complex, Rivers Port Complex, Onne Port Complex, Delta Port Complex, Warri ve Calabar Port'tur. 2023'te devreye giren Lekki Deep Sea Port, 2025 itibarıyla sistemin en güçlü büyüme noktası hâline gelmiş; NPA'nın 2025 yıl sonu değerlendirmesine göre toplam kargonun %46,8'i Lekki'den, %17'si ise Onne'den elleçlenmiştir. Ayrıca liman işlemlerini hızlandırmak amacıyla Port Community System ve National Single Window reformları ilerletilmiş; State House açıklamasına göre National Single Window platformunun 27 Mart 2026'da başlatılması planlanmıştır.

Ülkenin en büyük şehri olan Lagos, Nijerya'nın ticaret ve finansal merkezi olup, aynı zamanda Kahire'den sonra tüm Afrika kıtasındaki en büyük ikinci liman şehridir. Port Harcourt ve Calabar diğer önemli limanlarıdır. Nakliyeciler açısından dok ücretleri dünyadaki en yüksek ücretler arasında yer almaktadır. Nijerya'nın beş havaalanı (Lagos, Abuja, Harcourt, Kano ve Enugu) uluslararası uçuş kabul etmektedir.

Nijerya'da ham petrol ihracatı, ağırlıklı olarak kıyı kesiminde yer alan ihracat terminalleri üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda Bonny terminali, uzun yıllar Shell Petroleum Development Company (SPDC) bünyesinde işletilmiş olmakla birlikte, Shell'in SPDC hisselerini 13 Mart 2025 tarihinde Renaissance Africa Energy Company'ye devretmesinin ardından söz konusu terminalin işletme yapısı değişmiştir. Qua Iboe ihracat terminali ise geçmişte ExxonMobil'in yerel iştiraki Mobil Producing Nigeria Unlimited tarafından işletilirken, Aralık 2024'te tamamlanan devir işlemi sonrasında Seplat Energy Producing Nigeria Unlimited portföyüne geçmiştir. Brass terminali de tarihsel olarak Nigerian Agip Oil Company (NAOC) yapısı içinde yer almış; ancak Eni'nin NAOC varlık satışını Ağustos 2024'te tamamlamasıyla birlikte bu yapı Oando kontrolüne geçmiştir. Bonny, Qua Iboe ve Brass terminalleri, Nijerya'nın önde gelen ham petrol ihracat çıkış noktaları arasında yer almakta olup, Nijerya Yukarı Akış Petrol Düzenleme Komisyonu (Nigerian Upstream Petroleum Regulatory Commission (NUPRC) verilerinde de ülkenin başlıca üretim ve sevkiyat terminalleri arasında gösterilmektedir.

Nijerya'da sivil havacılık altyapısı kapsamında toplam yaklaşık 31 havalimanı bulunduğu belirtilmektedir. Nijerya Sivil Havacılık Otoritesi (Nigeria Civil Aviation Authority - NCAA) verilerine göre bu havalimanlarının 26'sı iç hat, 5'i ise uluslararası statüdedir. Bununla birlikte, Nijerya Federal Havalimanları Otoritesi (Federal Airports Authority of Nigeria - FAAN) mevcut durumda ülkedeki tüm havalimanlarını değil, 5 uluslararası ve 16 yerel olmak üzere toplam 21 ticari havalimanını yönetmektedir.

Bu çerçevede Lagos'taki Murtala Muhammed Uluslararası Havalimanı, Abuja'daki Nnamdi Azikiwe Uluslararası Havalimanı, Port Harcourt Uluslararası Havalimanı, Kano'daki Mallam Aminu Kano Uluslararası Havalimanı ve Enugu'daki Akanu Ibiam Uluslararası Havalimanı ülkenin başlıca uluslararası havalimanları arasında yer almaktadır. Uluslararası havalimanları işletme ve güvenlik açısından dünyada iyi bir imaja sahip değildir. Yerel havaalanları oldukça geri düzeydedir. Yerel hatların 1990'larda liberalizasyonu ile birlikte özel taşımacılık şirketlerinin sayısı artmış ve devlete ait havayolu Nijerya Havayolları 2004 yılında iflas etmiştir.

Madencilik

Nijerya, bugün en az 44 ticari ölçekte çıkarılabilir mineral varlığına sahip olup bu kaynaklar ülke genelinde 500'ün üzerinde noktaya yayılmaktadır. Ancak güncel politika dili, eski metinlerdeki '7 stratejik maden' sınıflandırmasından ziyade, bir yandan altın, kömür, kireçtaşı, bitümen, kurşun, demir cevheri ve barit gibi 'öncelikli mineraller', diğer yandan da lityum, kalay, niyobyum, tantal, manganez, demir cevheri ve kurşun/çinko gibi enerji dönüşümü ve kritik mineraller etrafında şekillenmektedir. Federal Hükümetin 2025'te açıkladığı yeni yol haritası da, özellikle kritik mineraller değer zincirinin geliştirilmesini önceliklendirmektedir.

NBS'ye göre Mining & Quarrying sektörünün toplam GSYH'ye katkısı 2024 dördüncü çeyrekte %6,3, 2025 ilk çeyrekte ise %4,4 olarak gerçekleşmiştir; ancak bu sektörün büyük kısmı hâlen ham petrol ve doğal gazdan oluşmaktadır. Nitekim 2025'te solid minerals alt kolunun GSYH içindeki payı resmî söylemde hâlâ %1'in altında değerlendirilmektedir. Buna karşılık, NBS'nin aynı 2025 ilk çeyrek bülteni, metal cevherleri alt faaliyetinde %83,5, quarrying and other minerals alt faaliyetinde ise %56,1 yıllık büyüme kaydettiğini göstermekte; bu da petrol dışı madencilikte düşük bazdan da olsa hızlanan bir toparlanmaya işaret etmektedir.

Nijerya'nın kuzeybatısındaki silahlı grupların varlığı, bir güvenlik boşluğuna ve yasadışı altın madenciliğinde artışa yol açarak ülke ekonomisinde milyarlarca dolarlık kayba neden olmaktadır. Madencilik sektörüne büyük önem veren Hükümet, altın madenciliğinde yapılacak reformlarla yıllık 500 milyon dolarlık bir gelir sağlamayı amaçlamaktadır. Atılacak yeni adımlarla da 250 bin kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır.

Madencilik sektörü, sanayileşmiş değer zincirinin kritik bir omurgasıdır ve inşaat, otomobil, elektronik, gemi yapımı gibi önemli sektörler için temel bir girdi malzemesi kaynağıdır. Nijerya'daki madenlerin ticari değeri yüzlerce milyar doları geçmekle beraber, petrol ve doğalgaz gibi yakıt madeni haricindeki madenlerin çıkarılması, işlenmesi ve taşınması için gerekli altyapı yetersizliği nedeniyle milyarlarca dolar ekonomik kayıp yaşanmaktadır.

Ülkede yer alan ve en büyük holding şirketlerinden biri olan Dangote Grubun, tek başına madenlerden elde ettiği gelir, ülkenin bütün firmalarının toplam elde ettiği gelirden fazladır.

Dış ticaret tarafında da sektörün payı küçük olmakla birlikte artış eğilimi izlenmektedir. NBS'ye göre 2024 dördüncü çeyrekte solid mineral exports 60,70 milyar naira, 2025 birinci çeyrekte ise 58,87 milyar naira düzeyinde gerçekleşmiştir; 2025 ilk çeyrekte solid minerals ticareti toplam ticaretin %0,42'sini oluşturmuştur. NEPC çevresinde paylaşılan 2024 değerlendirmelerinde ise Nijerya'nın 2024 yılında yaklaşık 125 milyon ABD doları tutarında solid minerals ihracatı yaptığı ve 212 aktif ihracatçı bulunduğu belirtilmektedir. İstihdam tarafında ise güncel NBS işgücü verileri, mining and quarrying faaliyetlerinin toplam istihdam içindeki payının yalnızca yaklaşık %0,2 düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu nedenle eski metinlerdeki %0,02 ihracat payı ve %0,3 istihdam katkısı gibi ifadeler artık ihtiyatla kullanılmalıdır.

Güncel gelişmeler bakımından en önemli başlıklar, kaçak madencilikle mücadele, yerel işleme şartı ve kritik minerallerde aşağı akım yatırımlar olmuştur. Federal Hükümet 2024'te, işleme taahhüdü olmayan şirketlere ruhsat verilmemesi yönünde yeni bir yaklaşım benimsediğini açıklamıştır. 2025 Mart itibarıyla Mining Marshals bir yıl içinde 327 şüpheli kaçak madenci yakalamış, 98 sahayı geri kazanmış ve 457 şüpheli kaçak saha tespit etmiştir; ayrıca resmî açıklamalara göre 150 civarında kovuşturma ve 9 mahkûmiyet sağlanmıştır. Aynı dönemde hükümet, sektöre yönelik reformların gelirleri hızla artırdığını, 2025 ilk çeyreğinde 6,96 milyar naira madencilik ücreti tahsil edildiğini ve 118 yeni özel mineral alım merkezi kaydedildiğini duyurmuştur.

Yatırım ve işleme kapasitesi tarafında da sektör belirgin biçimde yeniden konumlandırılmaktadır. Resmî açıklamalara göre 2024–2025 döneminde $600 milyonluk Avatar lityum işleme tesisi, $50 milyonluk ASBA lityum tesisi, $1 milyarlık demir cevherinden çeliğe proje ve $400 milyonluk nadir toprak/kritik metaller işleme tesisi gibi yatırımlar devreye alınmış veya başlatılmıştır. Ocak 2026 itibarıyla hükümet, ülkede kurulan lityum işleme ve altın rafinaj tesislerinin Nijerya'yı Afrika'nın yeni mineral işleme merkezlerinden biri hâline getirdiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Nisan 2025'te Nijerya ile Güney Afrika arasında jeolojik haritalama, veri paylaşımı ve mineral işleme alanlarında iş birliğini öngören yeni bir madencilik anlaşması imzalanmıştır.

Nijerya'da kireçtaşı ve çimento değer zinciri sektör açısından önemli bir ağırlığa sahip olup, bu çerçevede Dangote Grubu'nun söz konusu değer zincirindeki belirleyici konumunun ayrıca vurgulanması gerekmektedir. Nitekim Ministry of Solid Minerals Development'ın 2025'te yayımladığı performans özetine göre kireçtaşı 2024 yılında toplam mineral üretiminin ağırlık bazında yaklaşık %69'unu oluşturmuştur. Bu görünüm, sanayi mineralleri tarafında çimento zincirinin belirleyici rolünü teyit etmektedir.

Enerji

Nijerya enerji sektörü, hızla artan nüfus, yüksek iç talep, arz yetersizlikleri, yapısal altyapı eksiklikleri ve hidrokarbon ağırlıklı üretim yapısının aynı anda etkili olduğu çok katmanlı bir görünüm arz etmektedir. Ülke nüfusu 2026 itibarıyla yaklaşık 242,6 milyon kişiye ulaşmış olup, bu artış enerji talebini sürekli olarak yukarı çekmektedir. Buna karşılık elektriğe erişimde kaydedilen ilerlemeye rağmen açık halen oldukça büyüktür. Dünya Bankası verilerine göre 2023 itibarıyla elektriğe erişim oranı yaklaşık %61 düzeyindedir; bu durum 86 milyonun üzerinde kişinin halen elektriğe erişemediğine işaret etmektedir. Enerji arzının yetersiz kalması, ülkenin kalkınmasının önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam etmektedir.

Nitekim Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi 2020 Raporu'na göre Nijerya, elektrik alma konusunda 190 ülke arasında 171. sırada yer almakta olup, elektrik erişimi özel sektör açısından en büyük kısıtlamalardan biri olarak görülmektedir. Elektrik arzındaki yetersizlik ve hizmet kalitesindeki sorunlar, hanehalkı ve firmalar bakımından temel yapısal darboğazlardan biri olmayı sürdürmektedir.

Elektrik sektörünün mevcut teknik görünümü de söz konusu yapısal sorunu teyit etmektedir. Nijerya Elektrik Düzenleme Komisyonu'na (Nigerian Electricity Regulatory Commission - NERC) göre Aralık 2024 itibarıyla ülkedeki 30 adet şebekeye bağlı santralin toplam kurulu/nameplate kapasitesi 14.039 megavat (MW) düzeyindedir. Bununla birlikte, fiilen kullanılabilir kapasite bu seviyenin oldukça altında seyretmektedir. NERC'nin 2025 yılı üçüncü çeyrek raporuna göre şebekeye bağlı santrallerin ortalama kullanılabilir üretim kapasitesi 5.430 MW olarak gerçekleşmiştir. Bu görünüm, kurulu kapasite ile sisteme fiilen verilebilen enerji arasındaki farkın devam ettiğini göstermektedir. Dünya Bankası da şebekeye bağlı kullanıcıların sık yaşanan kesintiler nedeniyle jeneratörlere bağımlı kaldığını vurgulamaktadır.

Elektrik sektöründeki reform süreci 2005 tarihli Electric Power Sector Reform Act ile başlamış olmakla birlikte, en önemli güncel kırılma Electricity Act 2023 ile yaşanmıştır. Söz konusu düzenleme, piyasayı daha rekabetçi ve daha desantralize bir yapıya taşımayı hedeflemektedir. Bu çerçevede Mart 2025'te Nigerian Independent System Operator (NISO) için yönetim kurulu onaylanmış, Mayıs 2025'te ise Federal Hükümet National Integrated Electricity Policy'yi kabul etmiştir. Kasım 2025 itibarıyla resmî açıklamalara göre bu politika çerçevesi 15 eyalet elektrik piyasasının faaliyete geçmesine katkı sağlamıştır.

Yenilenebilir enerji alanında ise Federal Hükümetin referans hedeflerinden biri olan "30:30:30 Vizyonu", 2030 yılına kadar 30 gigavat (GW) kurulu güç ve bunun içinde %30 yenilenebilir enerji payı öngörmektedir. Buna paralel olarak Nijerya'nın Energy Transition Plan'ı da tam onaylı bir ulusal çerçeve olarak yürürlüktedir ve 2060 net sıfır hedefi ile birlikte enerji

erişiminin yaygınlaştırılmasını esas almaktadır. Uygulama tarafında Dünya Bankası destekli DARES programı, 17,5 milyonun üzerinde kişiye yeni veya iyileştirilmiş elektrik erişimi sağlamayı hedeflemektedir. Aralık 2025'te REA/NEP kapsamında DARES'in Solar for Business ve Productive Use of Energy bileşenleri de devreye alınmıştır.

Enerji kaynakları bakımından zengin bir ülke olan Nijerya'da hidrokarbonlar, enerji sektörünün temel taşı olmayı sürdürmektedir. Son yıllarda toplam petrol tüketimindeki büyüme dalgalı bir seyir izlemekte olup, bunun önemli nedenlerinden biri arz yönlü sorunlardır. Ülke petrol ihraç eden bir ekonomi olmasına rağmen benzin kıtlığı yaşanabilmektedir.

Ekonomik büyümenin devam etmesi, ithal benzinin ve yerel rafine edilmiş petrol ürünlerinin arzındaki iyileşmelerin petrol talebindeki büyümeyi desteklemesine katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, ana veri ve istatistik toplama zorlukları nedeniyle günlük petrol üretiminin tam olarak bilinememesi ve rafinerilerdeki petrol stokunun sağlıklı şekilde hesaplanamaması, ulusal petrol politikası bakımından uzun dönemli planlama yapılmasını güçleştirmektedir. Önemli seviyedeki kanıtlanmış petrol ve doğal gaz rezervleri ile hükümetin aktif destekleri sayesinde Nijerya'da büyük çok uluslu enerji şirketleri ülkenin doğal kaynaklarının çıkarılmasında faaliyet göstermektedir. Hükümetin planında ise hidrokarbonların yasallaştırılmasına ve üretim sözleşmelerine ilişkin yeniden pazarlıkların yapılması düşünülmektedir.

Tarihsel olarak bakıldığında, 1971 yılında Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'ne (Organization of the Petroleum Exporting Countries - OPEC) katılan Nijerya, 1977 yılında petrol arama ve üretim, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerinden sorumlu devlet iştiraki olan Nijerya Ulusal Petrol Kurumu'nu (Nigerian National Petroleum Corporation - NNPC) kurmuştur. NNPC, 1978-1989 yılları arasında Warri, Kaduna ve Port Harcourt eyaletlerinde rafineriler inşa etmiş, ayrıca 1965 yılında Port Harcourt'ta kurulan 35.000 varillik Shell Rafinerisini devralmıştır. Bunun yanı sıra NNPC tarafından Warri ve Kaduna eyaletlerinde 3 petrokimya tesisi, ülke genelinde 5.000 kilometrelik boru hattı ağı, 21 akaryakıt depolama tankı ve 9 sıvılaştırılmış petrol gazı (Liquefied Petroleum Gas - LPG) tankı inşa edilmiştir.

Güncel hidrokarbon göstergeleri, Nijerya'nın küresel enerji sistemindeki önemini teyit etmektedir. 2024 tam yıl verisine göre Nijerya ham petrol üretiminde dünyada 15. sırada, Afrika'da ise 1. sırada yer almaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Enerji Bilgi İdaresi'nin (U.S. Energy Information Administration - EIA) 2025 ülke analizine göre Nijerya'nın 2024 sonu itibarıyla yaklaşık 37,5 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi bulunmaktadır. OPEC 2025 İstatistik Bülteni'ne dayalı olarak ülkenin kanıtlanmış doğal gaz rezervi ise 211,1 trilyon kübik feet düzeyindedir. Nijerya Yukarı Akım Petrol Düzenleme Komisyonu'nun (Nigerian Upstream Petroleum Regulatory Commission - NUPRC) 2025 yılı aylık üretim tablolarının ortalamasına göre ülkenin 2025 yılı toplam sıvı hidrokarbon üretimi yaklaşık 1,64 milyon varil/gün düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı kurumun Aralık 2025 verisine göre bunun 1,42 milyon varil/günlük kısmı ham petrolden, kalan kısmı ise kondensattan oluşmuştur. Artan iç piyasa talebini karşılayabilmek ve aynı zamanda ithalatın önüne geçebilmek amacıyla Federal Devlet, rafine ve petrokimya tesislerine öncelik veren çok sayıda proje yürütmektedir. Bu çerçevede Lagos yakınlarındaki Lekki Serbest Bölgesi'nde yer alan ve günlük 650.000 varil üretim kapasitesiyle Afrika'nın en büyük petrol rafinerisi olacak entegre rafineri ve petrokimya tesisi niteliğindeki Dangote Rafinerisinin inşası tamamlanmış olup, rafineri 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla düşük

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

düzeyde üretime başlamıştır. Üretimin ilk aşamasında dizel ve uçak yakıtına öncelik verilmiş, ardından petrol üretimi gerçekleştirilmiştir. Petrokimya alanında ise yıllık 1,70 milyon ton üretim kapasiteli bir tesisin kurulumu için onay aşamaları tamamlanmıştır. Söz konusu projeler tamamlandığında ve tesis tam kapasiteyle çalışır duruma geldiğinde Nijerya'nın kendi rafine petrol ihtiyacının tamamını karşılayarak yakıt bağımsızlığını kazanmasının yanı sıra dünyada önemli ihracatçılar arasına girmesi beklenmektedir.

Rafineri altyapısında kamu tarafındaki rehabilitasyon çalışmaları da sürmektedir. Bu kapsamda NNPC'ye ait mevcut rafinerilerin yenilenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. NNPC tarafından işletilen 4 rafinerinin kapasite kullanım oranlarının oldukça düşük olması nedeniyle rafineriler sürekli zarar etmektedir. Port Harcourt'ta bulunan toplam 210.000 varil kapasiteye sahip iki tesisli kompleksin yenilenmesi için Mart 2021'de 1,5 milyar dolarlık bütçe Federal Hükümet tarafından onaylanmıştır. Yenileme çalışmalarının büyük bölümünün tamamlanmasıyla tesis 2024 yılı Kasım ayı sonunda yeniden üretime başlamıştır. Rafinerinin günlük 60.000 varil kapasiteyle üretime başlayacağı ve Nijerya pazarına premium motor spirit, dizel ve diğer yakıtları sunacağı belirtilmiştir.

Bununla birlikte, rafineri tarafındaki en önemli güncel gelişme Dangote Refinery'nin devreye girmesi olmuştur. Dangote Rafinerisi, Afrika'nın en büyük rafinerisi ve dünyanın en büyük tek-trenli rafinerisidir. EIA'ya göre 650.000 varil/gün kapasiteli tesis Ocak 2024'te ticari faaliyete başlamış ve 2025 yılı boyunca kapasite artış sürecini sürdürmüştür. Aynı kaynağa göre Dangote etkisiyle Nijerya'nın petrol ürünleri ihracatı 2024'te yaklaşık 146 bin varil/gün düzeyine çıkarak bir önceki yıla göre keskin artış göstermiştir. Buna karşılık devlet rafinerilerinde sürdürülebilir üretim halen sorunlu bir görünüm sergilemektedir.

EIA, Kasım 2025 itibarıyla devlet rafinerilerini genel olarak uzun süreli bakım/rehabilitasyon veya aralıklı düşük kapasite çalışması içinde değerlendirmektedir. NNPC ise Port Harcourt Rafinerisi'nde Kasım 2024'te ürün sevkiyatının yeniden başladığını duyurmuş, ancak Mayıs 2025'te aynı tesis için planlı bakım duruşu ilan etmiştir. En güncel gelişme olarak Mart 2026'da, yerli arzın yeterli görüldüğü gerekçesiyle Şubat ve Mart aylarında benzin ithalat lisansı verilmediği bildirilmiştir.

Doğal gaz alanında da Nijerya küresel ölçekte önemli bir aktör olmayı sürdürmektedir. Nijerya, doğal gazın sıvılaştırılmış biçimi olan Sıvılaştırılmış Doğal Gaz (Liquefied Natural Gas - LNG) ihracatında dünyada 6. sırada yer almaktadır. Nigeria LNG Limited'e (NLNG) göre Bonny Adası'ndaki mevcut 6 sıvılaştırma hattı ile toplam kapasite 22 milyon ton LNG ve 5 milyon ton doğal gaz sıvıları (Natural Gas Liquids - NGL) düzeyindedir. Tesisteki yedinci üretim hattı tamamlandığında LNG kapasitesinin 30 milyon ton düzeyine çıkması beklenmektedir. EIA, 2024 yılında Nijerya'nın yaklaşık 650 milyar kübik fit doğal gazı büyük ölçüde LNG olarak ihraç ettiğini, yedinci üretim hattı için ise ticari işletmeye geçişin Haziran 2026 civarında hedeflendiğini belirtmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ülke nüfusunun yüksek oluşu ve önemli miktarda ve süreklilik arz eden bir petrol (ve doğal gaz) gelirinin bulunması, Nijerya'nın uluslararası alandaki önemini artırmakta ve batılı ülkelerce (olumlu konjonktürde) yatırım yapılabilecek ülkeler arasında gösterilmektedir.

Nijerya, sadece kendi iç pazarı açısından değil, aynı zamanda ECOWAS'a üye ülkelerin pazarlarına giriş için de önem taşımaktadır.

Yabancıların konaklama ihtiyaçlarının yeterince karşılanamadığı Nijerya'da önemli ölçüde otel yatırımlarına ihtiyaç duyulmakta olup, bu alanda yatırımcılarımız açısından önemli bir potansiyel olduğu düşünülmektedir.

Ülkenin değişik bölgelerinde etnik ve dini nedenler başta olmak üzere, toplumsal huzursuzluk ve şiddete dayalı olaylar meydana gelebilmektedir. En çok petrol üretilen bölge olmasına rağmen, Nijer-Delta bölgesinde terör ve adi suç eylemleri ve kabileler arası çatışmalar yaygındır.

Nijerya'nın genelinde adi suç çetelerinin hırsızlık ve soygun (adam kaçırma) eylemleri olasılık dâhilindedir. Yabancıların tek başına özellikle akşam saatlerinde belirli bölgelerde dolaşmamaları tavsiye edilmektedir.

Ticarette dolandırıcılığın (sahte firma talepleri vb) yaşandığı ülkelerden birisi olan Nijerya'da, dolandırıcılığa karşı dikkatli olunması ve iş görüşmeleri ve ziyaret öncesinde Nijerya'daki (Abuja) Büyükelçiliğimiz ve Ticaret Müşavirliğimizle (abuja@ticaret.gov.tr) yakın temasta olunmasında fayda görülmektedir. Öte yandan, Lagos'ta diplomatik temsilciliğimiz bulunmamaktadır.

Nijeryalı iş kültürü doğası gereği hiyerarşiktir. İnsanlar genellikle kendilerinden yaşça büyük olanlara veya kendilerinden daha yüksek bir resmi mevkide bulunanlara hürmet ederler. Saygı, Nijerya kültürünün çok büyük bir parçası olduğundan, birlikte çalıştığınız veya çalışmak istediğiniz kişinin yaşının ve resmi konumunun farkında olmak çok önemlidir.

Nijerya'da iş ilişkilerinde yüz yüze toplantı yapılması beklenmektedir. Bunun mümkün olmaması halinde Nijeryalılar telefonla konuşmayı tercih ederler, çünkü kısa mesaj veya e-posta kullanımı ile iletişim yöntemi yavaş ilerlemektedir.

Nijeryalılar tanıdıkları ve güvendikleri bir insanla iş yapmak isterler. Bunu aşmanın en kolay yolu sizin tanıdığınız ya da sizin bir dostunuzun tanıdığı bir Nijeryalı iş insanını devreye sokmaktır. Nijerya'da etkili insanları tanımak yasal prosedürleri bilmekten çok daha önemlidir.

Nijeryalılar dakik olmamalarıyla bilinmektedir, bu nedenle yapılacak toplantılar öncesinde toplantı gününe yakın toplantı saatinin tekrar hatırlatılmasında fayda görülmektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

Nijerya'da son dönemde yaşanan ücret artışlarına rağmen, özellikle kamu sektöründe çalışan personelin iş disiplini ve tutumunda önemli bir değişiklik görülmemektedir. Dolayısıyla, ücretlerdeki artış sonucu beklenen verimlilik artışı hayata geçirilememiştir. Bu nedenle, Nijeryalı işçilerin verimliliğini artırmak için işverenleri, iş ahlakını iyileştirmek için çeşitli stratejiler uygulamaya koymak zorundadır.

Bu stratejilerin kapsamı; iş ahlakı üzerinde olumlu etki yapacak, çalışma hayatının verimliliğini arttıracak ve kuruma aidiyet duygusu oluşturacak tarzda eylemlerden oluşmalıdır. Özel sektördeki bazı Nijeryalı işçilere iş ahlakının geliştirilmesi ve profesyonellik konularında sürekli eğitim verilmelidir.

Para Kullanımı

Tıpkı her toplumda olduğu gibi Nijerya'da da nakit, çek, kredi veya banka kartları ve çevrimiçi banka havaleleri gibi çeşitli işlemler vardır. Tüm bunlar, ülkedeki günlük işlem araçlarıdır.

Nakit: Nakit Nijerya'da en yaygın ve güvenilir işlem aracıdır. Halen Nijeryalılar arasında banka hesabı olmayan kişiler bulunmaktadır.

Çekler: Bu işlem biçimleri çoğu zaman işletmeler arasında gerçekleşen büyük ödemelerde kullanılır, ancak perakende satış noktalarında veya küçük alışverişlerde kullanılmaz veya kabul edilmez.

Banka/Kredi Kartları: Nakit işlemlerden sonra, Nijerya'daki en yaygın işlem yöntemidir ve en azından her banka hesabı sahibinin bir banka kartı bulunmaktadır. Bu işlem şekli, POS (Satın Alma Noktası) cihazı olan herhangi bir perakendeci ile Nijerya'nın her yerinde kabul edilir.

Online bankacılık: Banka/kredi kartı işlemi gibi, Nijerya'nın büyük bir çoğunluğu da çevrimiçi veya mobil bankacılık ile satın alma veya transfer yapmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Nijerya vizesinin alınması normalde yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan, amaçlanan vize türüne göre belirlenen kriterleri veya gereksinimleri karşıladıktan sonra yapılır. Pasaport verilmesi normalde Nijerya Göçmenlik hizmetlerinden veya Nijeryalı vatandaşlar için yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan elde edilir. Vize ücretleri, başvuru ülkesine göre döviz veya piyasa oranları nedeniyle farklılık gösterir.

Vizeler ve pasaportlar hakkında bilgi için şu adresi ziyaret edebilirsiniz:
(*https://portal.immigration.gov.ng/)*

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Nijerya’da 2026 yılına ait resmi tatil günleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

2026 Resmi Tatiller

Tarih (2026)	Gün	Tatil
1 Ocak	Perşembe	Yeni Yıl
20 Mart	Cuma	Ramazan Bayramı
21 Mart	Cumartesi	Ramazan Bayramı Tatili
3 Nisan	Cuma	Kutsal Cuma
6 Nisan	Pazartesi	Paskalya Pazartesisi
1 Mayıs	Cuma	İşçi Bayramı
27 Mayıs	Çarşamba	Kurban Bayramı
28 Mayıs	Perşembe	Kurban Bayramı Ek Tatil
12 Haziran	Cuma	Demokrasi Günü
26 Ağustos	Çarşamba	Mevlid Kandili (Id el-Maulud)
1 Ekim	Perşembe	Ulusal Gün
25 Aralık	Cuma	Noel
26 Aralık	Cumartesi	Hediyeleşme Günü (Boxing Day)

Ulusal Asgari Ücret Yasası'nda, normal tam zamanlı çalışma saatleri haftada kırk saat olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte, İş Kanunu genel çalışma saatlerini belirtmemektedir, bunun yerine, çalışma saatleri işletme veya endüstrideki karşılıklı anlaşma veya toplu pazarlık ile tespit edilmektedir.

İş Kanunu genel çalışma saatlerini belirtmese de bir işveren fazla mesai konusunda kurallar oluşturmaya ve her bir çalışanla karşılıklı anlaşma yaparak veya kuruluş içindeki tüm çalışanlarla toplu pazarlık yaparak fazla mesai için ödeme yapmaya karar verebilir. Bir işveren fazla mesai politikalarını formüle ederken, Nijerya'da tam zamanlı saatlerin haftada 40 saat olduğu genel anlayışını dikkate almalıdır. Çalışanın bağlı olmayı kabul ettiği sabit normal çalışma saatlerini aşan her şey, genellikle fazla mesai olarak kabul edilecektir. Fazla mesai limiti ve fazla mesai ücreti konusunda herhangi bir yasal hüküm bulunmadığını da belirtmek gerekir. Fazla mesai tazminatı; tamamen karşılıklı bir anlaşma (iş sözleşmesi), toplu iş sözleşmesi veya endüstriyel ücretler kurulu tarafından verilen bir emirdir. Pek çok işverenin yaptığı şey, her çalışanın (özellikle vasıflı, profesyonel ve idari çalışanlar için) iş sözleşmesinde, fazla mesai ödemesinin, maaşlarına veya mali yardımlarına zaten dahil edilmiş sayıldığını açıkça belirtmektir.

Yerel Saat

Nijeya’da sabit olarak GMT+1 saat dilimi kullanılmakta olup yaz saati uygulaması yoktur. Nijerya ile Türkiye arasında 2 saat fark bulunmaktadır. Nijerya, Türkiye’den 2 saat geridedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Nijerya'da üç çeşit şirket tipi bulunmaktadır.

*Sınırsız sorumlu şirket (Unlimited Liability Company)
*Sorumluluğun garanti ile sınırlı olduğu şirket (company limited by quarantee)
*Sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu şirket (company limited by shares) (SHSOŞ)

Sınırsız sorumlu şirkette, şirket üyelerinin (hissedarların), şirket borçlarından dolayı şahsen sorumlu olmaları, bu şirket türünün mahzurlu yönünü oluşturur.

Sorumluluğun garanti ile sınırlı olduğu olduğu şirketlerde ortakların sorumluluğu, garanti ettikleri tutar ile sınırlıdır. Ancak genelde ticari amaçlar için bu çeşit şirketler kurulmamaktadır.

Yatırım amaçlı olarak en çok tercih edilen şirket türü, sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu şirkettir. Nijerya'da sorumluluğun hisselerle sınırlı olduğu bir şirketin tescil edilebilmesi için en az 2 hissedar ve 2 yöneticinin (director) bulunması istenmektedir. SHSOŞ kurmak için istenen asgari sermaye tutarı 100.000 nairadır. Halka açık şirket (public company limited by shares) olarak SHSOŞ kurulması isteniyorsa istenen sermaye tutarı 2.000.000 nairadır.

Yeni şirketin kurucuları gerekli form ve belgeleri tescil makamından temin ederek söz konusu formları doldurmak zorundadırlar.

Şirket Kurma Prosedürü

Nijerya'da şirket kurmak için öncelikle şirketin kayıt/tescil ettirilmesi gerekmektedir. Şirketlerin tescili ile ilgili düzenlemeler Nijerya Federasyonu Kanunları (CAMA) kapsamında Şirketler ve İlgili Düzenlemeler Kanunu Bölüm: 59 çerçevesinde yürütülmektedir. Nijerya'da yerli veya yabancı şirketler faaliyet yürütebilmektedirler. Ancak, yabancı firmaların Nijerya'da faaliyet gösterebilmeleri için kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır.

Şirketlerin kayıt altına alınabilmesi için üç ön koşulu yerine getirmeleri gerekmektedir.

1) İsim belirlenmesi;
Şirketlerin faaliyetleine başlamadan önce isim belirlemeleri ve bu ismin kullanılabilirliğinin veya başka şirket tarafından kullanılmadığının belirlenmesi gerekmektedir. İsmin uygun bulunması haline ismin korunması için Şirket İşleri Komisyonu (CAC) tarafından bir sertifika verilmektedir. Sertifika süresi 60 gün olup bu süreç içerisinde işlemlerin sonuçlandırılması gerekemektedir. Şirket isminin kullanılabilirliği ön şart olması sebebiyle ilk aşamada iki isim belirlenmesi uygun olacaktır.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

2) Başvuru ve Kayıt;
Şirkete isim sertifikası çıktıktan sonra firma; faaliyet alanı, iletişim bilgileri, 10 milyon naira değerindeki kuruluş sermayesinin belgelenmesi, ortaklar ve yöneticilerin bilgilerini Komisyona sunmak zorundadır.

3) Onay;
Yukarıdaki bilgiler alındıktan ve tamamlandıktan sonra, başvuru incelenmek üzere CAC'a gönderilir. Dosya ücreti ödenir ve çıkarılmış asgari sermaye üzerinden %0,75 oranında damga vergisi alınır. CAC, şirketin artık Nijerya'da iş kurmaya yetkili bir tüzel kişilik olduğunu kanıtlayan bir kuruluş belgesi düzenler. Aynı zamanda, Federal Ülke İçi Gelir Hizmetleri (FIRS), yeni tescil edilen şirkete bir Vergi Kimlik Numarası (TIN) verecektir.

Şirketlerin tescili ile sorumlu kuruluş Şirket İşleri Komisyonu'dur. (CAC Corporate Affairs Commission).
Web sayfası : (*www.cac.gov.ng*)
E-posta: cservice@cac.gov.ng

Veya:
The Customer Service Unit
Corporate Affairs Commission Plot 565, Ndola Square, Off Michael Okpara Street, Wuse Zone 5 Abuja
Tel: + 234 -9- 524 1046 50 Faks: + 234 -9- 524 1015

Yabancı Şirketlerin Faaliyetleri
Yabancı yatırımları düzenleyen temel kanunlar, Şirketler ve İlgili Konular Kanunu (Companies and Allied Matters Act- CAMA), Arbitration and Concilliation Act (CAP) ve Nijerya Federasyonu Kanunları'nın (Laws of the Federation of Nigeria- LFN) ilgili hükümleridir. Bunlar arasında Nijerya'da şirketler ile ilgili düzenlemeleri yapan temel Kanun, CAMA'dır.

Silah–cephane, uyuşturucu ve hizmet üniformaları üretimi gibi çok sınırlı birkaç istisna dışında yabancılar, yatırım yapmak istedikleri iş kolunun tamamına sahip olabilirler.

Yabancı kişiler Nijerya'da şirket kurabilir, herhangi bir şirkete yatırım yapabilir veya bir şirketin faaliyetlerine katılabilir. Ancak bütün yabancı yatırımcılar, sınırlı bazı istisnalar dışında, Nijerya'da ayrı bir şirket olarak yapılanmak üzere gerekli işlemleri yapmak zorundadırlar.

Yabancı yatırımcının tek başına veya Nijeryalılarla ortak teşebbüs halinde faaliyette bulunabilmesi için, CAMA hükümlerine uygun olarak, önce bir şirket kurması ve bu şirketi Şirket İşleri Komisyonu'na (Corporate Affairs Commission - CAC'de) kayıt/tescil ettirmesi gerekmektedir. CAC, şirketler ile ilgili düzenleme ve denetleme yapmak ve şirket kayıtlarını korumakla yükümlüdür.

Yabancı şirket, Nijerya'da yetkili bir avukata bu amaç için yetki vererek, gerekli işlemleri yaptırabilir.

Bu işlemlerden sonra ayrıca Nijerya Yatırımları Teşvik Komisyonu'na (the Nigerian Investment Promotion Commission -NIPC) kayıt olunması gerekmektedir (*www.nipc.gov.ng*)

Yeni şirket NIPC'ye başvurarak, yabancı işçi çalıştırma kotası gibi diğer yatırım teşviklerinden yararlandırılmasını da isteyebilir.

Genel Kurala İstisna:
Yerel bir şirketle bütünleşmeden muaf tutulmak isteyen yabancı şirket, Şirketler Kanunu'nun (Companies Act) 56. Bölümü kapsamına uygun olarak Bakanlar Kurulu'na başvurarak muafiyet talep edebilir. Ancak bunun için yabancı şirketin, aşağıda belirtilen gruplardan birine girmesi gerekmektedir.

- Nijerya Hükümeti tarafından veya Hükümetin onayı ile ve belirli bir projeyi gerçekleştirmek amacı ile davet edilmiş olmak,
- Belirli bir amaç için kredi veren yabancı devlet veya uluslararası kurum adına Nijerya'da bulunan yabancı şirketler,
- Yabancı bir devletin sahibi olduğu ve sadece ihracatı geliştirme faaliyetinde bulunan şirketler,
- Nijerya Federasyonu'ndaki eyalet hükümetlerinden herhangi biri ile veya bunların herhangi bir ajansı ile ve sözleşmenin Federal Hükümet tarafından onaylanmış olması kaydıyla, özel ihtisas projesi sözleşmesi kapsamında olan mühendislik danışmanları ve teknik eksperler,

Yabancı yatırımcıların İçişleri Bakanlığı'ndan İş Yapma İzni (Business Permit) almaları gerekmektedir. Söz konusu Komisyonun web sitesi (*www.nipc.gov.ng*) olup bu sitede ayrıntılı bilgi vardır.

Nijerya'ya getirilen yabancı sermaye ve kazançların ülke dışına transferi konusunda da gerekli düzenlemelere kanunda yer verilmiş, getirilen dövizlere hiçbir şekilde el konulamayacağı belirtilmiştir. Ancak Nijerya'ya bu dövizlerin yetkili bir banka veya finans kurumu tarafından getirilmiş olması ve resmi döviz piyasasında yerel para olan naira'ya çevrilmesi istenmektedir. Bu işlem sırasında yatırımcıya, getirmiş olduğu dövizi belgelemesi amacı ile bir Sermaye İthal Sertifikası (Certificate of Capital Importation-CCI) verilmektedir.

Yabancı yatırımcı, kendisine verilen Sermaye İthal Sertifikasını ibraz ederek, bu yatırımından sağladığı bütün kazançları ve temettüleri transfer edebilir. Ancak bu transfer işleminin gerçekleştirilebilmesi için ayrıca Nijerya Yatırımları Teşvik Komisyonu'na (Nigerian Investment Promotion Council -NIPC) kayıt/tescil olunması şartı da aranmaktadır.

Temsilcilik:
Yabancı şirketler Nijerya'da temsilcilik açabilirler. Ancak bunlar ticari faaliyette bulunamazlar, sözleşmeleri sonuçlandıramazlar, akreditif açamazlar veya bu konuda görüşme yapamazlar. Bunlar sadece irtibat ve promosyon büroları olarak faaliyet gösterebilirler. Bunların yerel işletme giderleri yabancı şirket tarafından karşılanmak zorundadır. Temsilcilik bürosunun da CAC de kayıt/tescil yaptırması gerekmektedir.

Sigorta

Sadece binde beşlik doygunluk oranına sahip Nijerya'da sigortacılık sektörünün potansiyeli çok yüksektir. Sigortasız potansiyel müşteri sayısı, tek bir pazarda dünyanın en büyüğü arasındadır. Ancak sektör parçalanmış ve birleştirilmeye ihtiyaç duyulduğundan potansiyelin zor olduğu fark edilmektedir. Sigorta şirketleri Nijerya'daki maruziyeti ve politika kapsamına genel erişimi daha da artırmak için giderek geleneksel olmayan ürünler aramaktadır. Bu yöntemler arasında perakende pazarı için mikro sigorta, tarım için endeks sigortası ve halk sağlığı hizmetleri için yeni programlar bulunmaktadır.

Nijerya Sigorta Endüstrisi, 2018'de dünya genelinde toplanan primin yüzde 0,2'sini temsil eden 1.64 milyar dolarlık prim ile dünyada 62. sıradadır. Nijerya Sigortacılar Birliği'ne (NIA) göre, 2019 yılında toplanan prim miktarı bir önceki yıla göre %15,55 artmıştır; ancak, döviz kurunun yükselmesinden dolayı dolar bazında 1,3 milyar dolarlık bir iş hacmi gerçekleşmiştir. Söz konusu Birlik tarafından Nijerya'da sigorta sektöründe 2021 yılında 224 milyar naira (yaklaşık 546 milyon dolar) brüt 508 milyar naira (yaklaşık 1 milyar 240 milyon dolar) prim üretildiği belirtilmiştir.

Nijerya'da sigortacılık sektörü, düşük penetrasyon oranına rağmen önemli bir büyüme potansiyeline sahiptir. NAICOM'un güncel değerlendirmelerine göre ülkede sigorta penetrasyonu yaklaşık %0,5 düzeyindedir. Buna karşın sektör büyümeye devam etmektedir. NAICOM verilerine göre brüt yazılan prim tutarı 2024 yıl sonunda yaklaşık 1,6 trilyon nairaya ulaşmış ve bir önceki yıla göre yaklaşık %55,8 artış göstermiştir. 2025'in ilk çeyreğinde ise sektör yaklaşık 769 milyar naira brüt prim üretmiş, toplam varlık büyüklüğü de yaklaşık 4,2 trilyon nairaya yükselmiştir.

Düşük penetrasyon nedeniyle sigortasız potansiyel müşteri kitlesi çok geniştir. Bu nedenle sektör, geleneksel ürünlerin yanı sıra daha kapsayıcı ve teknoloji destekli ürünlere yönelmektedir. NAICOM'un güncel düzenlemeleri, mikro sigorta, tarım sigortası, insurtech, dağıtım kanallarının çeşitlendirilmesi ve zorunlu sigorta uygulamalarının etkinleştirilmesini öncelikli alanlar arasında konumlandırmaktadır. Komisyonun 1 Ağustos 2025'te yürürlüğe giren Insurtech Operations in Nigeria Guidelines belgesi; pazarlama ve dağıtım, müşteri hizmetleri, poliçe yönetimi, hasar yönetimi, sigorta agregasyonu ile tarımsal veri toplama ve verim hesaplamasını kapsayan faaliyet alanları tanımlamıştır. Ayrıca 2026 başında NAICOM ile Tarım ve Gıda Güvenliği Bakanlığı arasında tarım sigortasının yaygınlaştırılmasına yönelik iş birliği açıklanmış; 2025'te yürürlüğe giren Nigerian Insurance Industry Reform Act (NIIRA 2025) ile de daha güçlü sermaye yapısı, zorunlu sigorta poliçelerinin uygulanması ve sektörün modernizasyonu hedeflenmiştir.

Nijerya'da sigorta sektörünün düzenlenmesinden sorumlu temel kurum National Insurance Commission (NAICOM)'dur. NAICOM, sektörde standartları belirleyen, ruhsatlandırma ve gözetim faaliyetlerini yürüten, poliçe sahiplerinin korunmasını amaçlayan ve 2025 reformları sonrasında daha geniş bir yasal çerçeve içinde faaliyet gösteren ana düzenleyici otoritedir.

Bankacılık Mevzuatı

Nijerya'da verilebilecek farklı türlerde finansal hizmetler vardır. Genel kural, Nijerya'da kurulmuş bir şirket olmadığı ve geçerli bir lisansa sahip olmadığı sürece hiç kimsenin (yabancı uyruklular dahil) Nijerya'da herhangi bir finansal işi yapamayacağıdır.

Nijerya finansal sistemi; finansal piyasaları (para ve sermaye piyasaları), düzenleyici ve denetleyici makamları içeren finansal kurumları, kalkınma finans kurumlarını (Kentsel Kalkınma Bankası, Nijerya Tarım ve Kırsal Kooperatifler bankası) ve diğer finans kurumlarını (sigorta şirketleri, emeklilik fonları, finans) içerir. Ayrıca finansal araçlar (hazine bonosu, hazine belgesi, merkez bankası belgesi gibi) da bunlarla beraber sunulmaktadır.

Nijerya Finansal Sisteminin yapısı sahiplik yapılarından, kullanılan finansal araçların vadesinden ve çeşitliliğinden kurulan kurumların sayısına, düzenleyici ve denetleyici çerçevelere ve faaliyet gösterdikleri genel makroekonomik ortama kadar değişen bir yapıya sahiptir. Nijerya Finansal Sistemi, ekonomiyi oluşturan kişi ve kurumlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi de içerir. Ticari bankalar, tasarrufları teşvik etmek ve seferber etmek ve tasarrufları verimli yatırım birimlerine kanalize etmek için Nijerya'daki en önemli finansal kurumlardır.

Nijerya finansal sistemi; kayıtlı sektörden (banka ve banka dışı finansal kuruluşlar) ve kayıt dışı sektörden (tasarruf ve kredi birliği, yerel para verenler vb.) oluşmaktadır.

Kurumlar; Nijerya Merkez Bankası (CBN), Federal Maliye Bakanlığı, Nijerya Mevduat Sigorta Şirketi (NDIC), Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC), Ulusal Sigorta Komisyonu (NIC) ve Nijerya Federal Mortgage Bankası tarafından düzenlenmektedir (FMBN). Kayıt dışı sektör, herhangi bir resmi düzenleme olmaksızın büyük ölçüde kontrolsüz bir şekilde örgütlenmiştir. Finansal sistemi yorumlamak ve performansını değerlendirmek, ekonomideki işlevlerinin anlaşılmasını gerektirir. Kaynakların tahsisine ve ekonomik verimliliğe istinaden, finansal sistem ekonomik büyüme ve kalkınma için hayati önem taşıyan iki temel işlevi yerine getirmelidir. İlk olarak, sistem, üretimde uzmanlaşmanın üretkenlik iyileştirmeleri için hayati öneme sahip olacağı uygun ve verimli bir ödeme sistemi sağlar. İkincisi, finansal sistem net fazlalık birimlerden tasarruf sağlar ve bunları üretken yatırıma yönlendirir.

Nijerya Merkez Bankası (CBN), ülkenin merkezi para otoritesi olarak hizmet vermektedir. 1958 Parlamento Yasası uyarınca kurulan Nijerya Merkez Bankası, 1959'da faaliyetlerine başlamıştır. CBN, Nijerya'daki finansal kurumların ve bankaların faaliyetlerini denetler, para politikasını oluşturur, sektörde yüksek bankacılık standartları ve finansal istikrarın sağlanmasına yardımcı olur ve aynı zamanda verimli bir ödeme sistemini teşvik eder.

Nijerya'da ticari bankalar; mevduat kabulü, kredi kullandırımı ile ödeme ve uzlaştırma sistemlerinin işletilmesi gibi temel bankacılık işlevlerini yerine getirmektedir. Nijerya Mevduat Sigorta Kurumu (Nigeria Deposit Insurance Corporation - NDIC) tarafından yayımlanan güncel listeye göre ülkede faaliyet gösteren ticari bankalar arasında Access Bank Plc, Citibank Nigeria Limited, Ecobank Nigeria Limited, Fidelity Bank Plc, First Bank of Nigeria Limited, First City Monument Bank Limited, Guaranty Trust Bank Limited, Keystone Bank Limited, Polaris Bank Limited, Stanbic IBTC Bank Plc, Standard Chartered Bank Limited, Sterling Bank Plc, Union Bank Plc, United Bank for Africa Plc, Unity Bank Plc, Wema Bank Plc ve Zenith Bank Plc yer

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2026

almaktadır. Bununla birlikte Alpha Morgan Bank Limited, Globus Bank Limited, Optimus Bank, Parallex Bank Limited, Premium Trust Bank, Providus Bank Plc, Signature Bank Limited, SunTrust Bank Limited, Tatum Bank Limited ve Titan Trust Bank Limited de Nijerya'daki ticari bankalar arasında bulunmaktadır.

Not olarak, Diamond Bank Plc 2019 yılında Access Bank ile birleşmiş olup bağımsız bir ticari banka olarak faaliyet göstermemektedir. Ayrıca Heritage Bank'ın faaliyet izni 2024 yılında iptal edilmiş ve banka tasfiye sürecine alınmıştır; bu nedenle güncel ticari banka listesinde yer almamaktadır.

Vizeler

Diğer tüm ülkelerde olduğu gibi Nijerya'ya girmek, çalışmak ve ikamet etmek isteyen Nijeryalı olmayanlar da ülkenin Göçmenlik şartlarına uymak zorundadır. Göç Yasası (2015) ve Göçmenlik Mevzuatı (2017), ülkeye her amaç için girmek isteyen Nijeryalı Olmayanlar için bir çerçeve sunmaktadır.

a. Göçmen Vizesi

İlk adım
Turistler hariç, Nijerya'ya göç eden göçmenlerin çoğu iş amaçlı gelmektedir. Bu nedenle vize, çalışma veya oturma izni alma süreci genellikle işverenleriyle başlar. Çalışanların yurtdışında çalışmasını isteyen herhangi bir şirketin yapacağı ilk şey, bir Göçmen Kotası'na (Expatriate Quota) başvurmaktır. Aynı şekilde Nijerya'da iş, meslek veya ticaret kurmayı amaçlayan yabancıların iş izni almaları gerekmektedir.

Expatriate Quota (Göçmenlik Kotası)

Bu, İçişleri Bakanlığı tarafından Nijerya'da kayıtlı bir şirketin göçmen istihdam etmesine izin veren bir uygulamadır. Tipik olarak, Göçmen Kotası, İçişleri Bakanı'nın takdirine bağlı olarak iki ila üç yıl arasında verilir ve süresinin dolması durumunda yenilenmeye tabidir. Kota kişiye değil şirkete verilir. Bu şekilde, kişi şirketten ayrıldığında pozisyon ana şirkete döner ve şirket kota pozisyonu geçerli olduğu sürece aynı pozisyonda başka bir kişi yerleştirebilir.

İkinci Adım
EQ'daki görevler Federal İçişleri Bakanlığı tarafından verildikten sonra, kişi Nijerya Büyükelçiliği'nden veya ikamet ettiği ülkedeki diplomatik misyondan bir Düzenleme Vizesine başvurmak zorundadır.

Düzenleme Vizesine Tabi (STR)

Bu vize kategorisi, Nijerya'da uzun süreli istihdam alan veya uzun süre ülkede kalmak isteyen kişiler için geçerlidir. STR için başvuran kişiler, bakmakla yükümlü oldukları kişiler için de vize başvusunda bulanabilirler. STR vizesi, olası çalışanın kalışını düzenli hale getirmek için Göç Baş Denetçisine başvuru yapılması gereken 90 gün boyunca geçerlidir ve kişi istihdamını ancak bu tür bir başvuru onaylandığında ve Oturma İzni alındığında alabilir.

Gereksinimler

Göçmenlik Sorumluluğunu kabul eden işverenden/kurumdan STR Visa için resmi başvuru.
En az 6 ay geçerli olan geçerli pasaport.
Çalışma belgesi.
Yabancı ülke kota onayı.
Atama teklif mektupları ve teklif kabulü.
Eğitimsel nitelikler ve Özgeçmiş
IMM 22'den usulüne uygun olarak doldurulacak Kurul kararı C.E.O. pozisyonu.

Üçüncü Adım (Ülke İçi)
STR Visa'ya giriş yaptıktan sonra, göçmen çalışanların, düzenli hale getirme talep eden "Göçmenlik Denetçisi" CGI"na başvuruda bulunarak ülke içinde ikametlerini düzenli hale getirmelerini sağlayacak bir gurbetçi Oturma İzni almaları gerekmektedir. Başvurunun yanı sıra:

a. Düzenli "STR" Vizesi Alan Çalışanlar Uluslararası Pasaport.
b. Usulüne uygun olarak doldurulmuş bir CERPAC yasal formu.
c. Nijerya Büyükelçiliği / Konsolosluğu'ndan alınan STR dokümanlarını içeren STR paketi.

Bu başvuru onaylandıktan sonra, Nijerya Göçmenlik Servisi "NIS", genellikle 'CERPAC' olarak adlandırılan yeşil renkli, aktarılamayan bir kartı düzenlemektedir. CERPAC uzun süreli bir çalışma yetkisidir. Bir yıl geçerlidir ve yenilemeye tabidir. Sadece Nijerya'da olması gereken bir kişi için CERPAC gerekmeyecek, ancak giriş amacına bağlı olarak Geçici Çalışma İzni ve İş Vizesi gibi kısa süreli bir çalışma izni istenecektir.

b. Geçici Çalışma İzni (TWP)

Geçici Çalışma İzni Vizesi (TWP), Nijerya'da kısa süreli çalışma yürütmek isteyen göçmenler veya yabancı iş adamları için uygun olan tek girişli bir vizedir. Bu genellikle, kurumsal kuruluşlar tarafından Nijeryalı personel için eğitim/kapasite geliştirme veya ekipman kurulumu, bakımı ve onarımı gibi özel yetenekli hizmetleri gerçekleştirmeye davet edilen kişiler için geçerlidir. Geçici Çalışma İzni Vizesi genellikle 2 ay süre ile verilir. Ülke içinde 6 ay daha aşamalarla uzatılabilir. TWP için başvuru Nijerya'da bir kurumsal temsilci aracılığıyla yapılabilir. Nijerya'daki kurumsal birim, sadece göçmen adına CGI'ya aşağıdakileri belirten resmi bir talepte bulunmak zorundadır:

i. Uyruğu gösteren başvuru sahibinin adı
ii. Pasaport numarası
iii. Uzman ve geçici nitelikte olan uzman tarafından yapılacak işin niteliği (kota dışında)

c. İş Vizesi

Bu vize kategorisi; toplantılar, konferanslar, seminerler, eğitim, ticaret fuarları veya diğer kısa ticari faaliyetler için Nijerya'yı ziyaret etmek isteyen yabancı kişiler tarafından kullanılabilir.

Ticari Vize normalde yurtdışındaki Nijeryalı Misyonlardan elde edilir. Bununla birlikte, acil iş seyahatleri ve zaman kısıtlamaları veya başvuru sahibinin ülkesinde bir Nijeryalı Misyonun olmaması durumunda Varış Vizesi (VoA) yoluyla da elde edilebilir. İş vizesi sahipleri Nijerya'da istihdam edilemez, çünkü vize sadece ülke içindeki kısa vadeli sözleşmeleri kapsamaktadır. Ticari vize 90 gün geçerlidir.

Üç temel iş ziyareti kategorisi bulunmaktadır. F4A Business (Single Entry) Visa, toplantı, konferans, seminer, eğitim, sözleşme müzakeresi, pazarlama, satış, Nijerya'dan mal/hizmet tedariki, fuar ve iş görüşmesi gibi kısa süreli ticari faaliyetler için verilir; 90 gün geçerlidir, ancak 30 gün tek girişli kalış hakkı sağlar ve çalışmaya izin vermez. F4B Business (Multiple Entry) Visa, aynı tür kısa ticari ziyaretleri daha sık yapacak kişiler için çok girişli yapıdadır; NIS sayfasında 90 gün geçerlilik ve karşılıklılık esasına göre çok girişli kullanım öngörülmektedir. Ayrıca F4C Business (Frequently Travelled Executives) Visa kategorisi de vardır; bu kategori, Nijerya'da en az 250.000 ABD doları tutarında belgelenmiş yatırımı bulunan sık seyahat eden üst düzey iş insanları içindir, 1 yıl çok girişli geçerlidir ve her girişte kalış süresi 30 günü aşamaz. Bu kategorilerin hiçbiri doğrudan istihdam amacıyla kullanılamaz.

Kısa süreli iş ziyaretlerinde güncel resmi sistem artık ağırlıklı olarak e-Visa / online başvuru mantığıyla yürütülmektedir. NIS bilgi notlarına göre kısa süreli e-vizeler sonradan ülke içinde uzun süreli çalışma veya oturum iznine çevrilemez; uzun süreli çalışma planlayan kişinin baştan doğru kategoriye, yani employment/STR çizgisindeki vizeye başvurması gerekir.

Kaynak: T.C. Abuja Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği